B. N. L.

AUGUSTINUS DATUS

ELEGANTIOLAE

68.

Inc
1406

N° 68-e.

Legantie augusti
ni dati pro iuue-
nibus perutiles

Augustinus Datus
Elegantiolae

Inc
1406

Auguſtini dati ſenenſis Iſagogicus libellus in eloquentie precepta ad Andream domini criſtoferi filium feliciter incipit.

CRedimus iãdudũ a pleriſq; viris etiã diſertiſſimus perſuaſi: tum demũ artem quẽpiam in dicendo nõnullam adipiſci: ſi veterũ ſectatus veſtigia/optima ſibi quiſq; ſemp̱ ad imitandum propoſuerit. Neq; enĩ qui diutius in. M. Ciceronis lectione verſatus ſit: non in dicendo et ornatus et copioſus eſſe poterit. Nam et horridiora crebrius conſectati. ipſi quoq; aridi ieiuni et inculti fiant neceſſe eſt. Lectitanti igitur mihi ciceronis volumina quẽ eloquẽtie parentem appellauerim pauca ãnotione digna viſa ſũt quibus ſi vtemur vulgarium ſermonem aſp̱nati: ad eloquentiam p̱ximus accedimus.

Primũ p̄ceptũ varietati cõmutatiõiq; vt ſtudeam?

Sed cum id primus quiſq; admonẽdus ſit: quod rhetor iſte diligentiſſimus et inſignis admodum orator. Fabius q̃ntilian? de orõnis ptibus dicere cõſueuit Neq; enim leges ſunt oratorum/quedã veluti immutabili neceſſe conſtitute nec rogationibus vt idem dicebat plebiſue ſcitis ſancta ſunt iſta p̄cepta: ſed vti in ſtatuis/picturis/poematib?/ceteriſq;/ita quoq; ĩ exornãda viri eloquẽtis orõne plurimũ ſemp̱ roboris/ac venuſtatis habuit varietas atq; quod dici ſolet tenẽdũ/cauẽdũq; illud ẽ ante oĩa. ne ars vlla dicẽdi ſi fieri põt eẽ videatur. Hec igitur lex prima cõmutatiõis varietatiſq;: quã eruditorũ aures nõ difficile iudicẽt

Hoc igitur iacto fūdamento: perpauca deinceps ſcri bā. Andrea amice ſuauiſſime que et ſi nō ſemp̱ vt plu rimum tamen his rationibus tibi ſeruanda erūt. ſed iam noſtri inſtituti ita naſcetur exordium.

Secūdū p̄ceptū de ſitu ſuppoſiti verbi et appoſi ti in oratione Plerūqꝫ enim qui oratorie artis flori b⁹ ac faleratis / vt aiūt verbis ſtudeāt: cōtra tritā vul gatāqꝫ grāmaticorū conſuetudinē dānantes / quod ī calce abſolute orōis locare cōſueuit. id iſti potius coap tāt initio: quod nūc tibi exēplo erit manifeſtū. Scis plenam orationez conſtare tribus partibus quod ſup poſitum vt eorum ipſorum vocabulis vtar quod ver bū appoſitū vocāt. Dicūt igitur grāmatici. Scipio affrican⁹ deleuit cartaginē. Ornatioris vero eloqui hoi nes cōuerſo potius vtūtur ordine. Cartaginē ſcipio african⁹ deleuit iſti. M. T. Cicero vtitur familiariter. P. lentulo. nos vero. P. lētulo. M. T. Cicero. famili ariter vtitur. Quibus plane exēplis patere arbitror appoſitū primū in oratione. ſuppoſitū mediū. nouiſſi mū vero locū verbū tenere. ſed et ſi qͦd p̱ grāmaticorū more poſt appoſitū erit / id initio oratōis poi ſolet. Cu ius rei exēpla ſubnectā. Scipio emilian⁹ euertit nu mantiam vrbē opulentiſſimam hyſpanie. Hyſpanie opulentiſſimā vrbē numantiam ſcipio emilian⁹ euer tit. Nō ignoras multa eē genera epiſtolarū. Epiſto larū genera multa eſſe non ignoras. Ligurg⁹ cōdidit ſctiſſimas leges lacedemoniis. Lacedemoniis ſctiſſi mas leges ligurgus cōdidit. multaqꝫ conſimili rōne. appoſitū igitur plerūqꝫ p̄cipio appoītur. ſuppoſitū medio. fine verbum. vt Ariopagū ſolō ſalamin⁹ pri-

mū cōſtituit. Ubi grāmatici dicūt. Solō prim⁹ cōſtitu it ariopagū Ceterū diuerſis ordinib⁹ et locis collocā de ſūt ptes) p aurīū iudicio quod ide ſolo uſu compatur

Tertium preceptū de aduerbiorū ſitu

Jam vero de aduerbiis q̄ ſūt veluti adiectiua ver- borum dici poteſt paſſim. Ubi vis loci ponēda eſſe vbi demū actius congruere viſa fuerint: mō in principio: mō in fine: mō interiecta inter vtrūqz: qua in re dili- genti vtendum eſt conſilio. Sz prope verbū freqnē- tius premiſſā reddūt orationem: vt fabius maxim⁹ ante alios fortiter atqz aīoſe pugnauit: Lelius sci- pione familiariſſime vtebatur. Clemētiſſimus ceſar humiliter ignoſcebat. nunc vero ad reliqua.

Quartū p̄ceptū eſt de p̄poſitionū et integrarū ple- rūqz orōnū z iterieccione iter ſubſtātiuū et adiectuū.

Prepoſitōes ppulere iter ſubſtātiua atqz adiectiua nomina interiiciūtur: vt feraci ī agro: ornatiſſimo in loco maximas ad res: hāc ob cām. iuſtis de cāis: alia qz hmōi cōplura: Nec p̄poſitiones ſolū. ſz alia preter ea eiuſmōi nunc ſumemus exempla. Maxia ī re publi- ca diligētia: magna in parentes. pietas: incredibilis in omnes ciues obſeruātia: ſūma ī hoſtes liberalitas

Quintum p̄ceptū eſt de interiectione geni tiuorum inter duos noīatiuos et econtra.

Atqz etiā pulcherrimū iter duos caſus/puta utios duos aliq̄d cōtinue poītur. vt oīa reipublice iura cōſtā tes nullū aīmi magna ſceleratorū hoīz flagitia. Ecō uerſo etiā cōſtituta ac trāſpoīta orō plurimū. exornat vt huius claritudo viri: huius q̄rites auctoritate loci.

Septimi p̄ceptū de aduerbiorum ſitu.

Veniſte etiam pleruq̃ꝫ p̃cedit adiectiuū nomē ſub ſtātiuū. Ut tua dignitas: optīa virt⁹: diuinū ingeniū exquiſita doctrina. Magni enī refert quo loco q̄qꝫ dictio ſita ſit quod teſtatur boeti⁹ ī his cōmētariis quos in ariſtotelis librū cōſcripſit: Ubi ciceronis et virgilii ponit exēpla. Boetii aūt ipius hec verba ſūt. Et enī ꝗtū ad cōpoſitionē orōis ſpectat maximū differt quo verba et nōia p̄dicatiōis ſuo ordīe ꝓferātur. Multum enī intereſt in eo quod ait cicero. ad hāc te amentiā natura peperit. Voluntas exercuit: fortuna ſeruauit: ita dixiſſe vt dictū eſt. an ita ad hāc te amātiā peperit natura exercuit volūtas ſeruauit fortuna. Sic enī minor eſt ſentētie magnitudo: minuſqꝫ in ea lucꝫ id quod ſi ſic cōponatur eminet. et ſeſe volētib⁹ hoīm auribus aīmuſqꝫ patefacit. rurſus cū dici virgili⁹. pacíqꝫ īponere morē potuiſſet ſeruare metrū ſi ita dixiſſet morēqꝫ īponere paci: ſꝫ eſt debilior ſon⁹ nec eo ictu verſus tā p̄clare vt nūc cōpoſitus diceretur. quod idē nō eſt apud dyaleticos. Hec boetius. Nūc ad reliqua:

Vii. p̄ceptum de ſitu negatiue dictionis.

Negatiua dictio apte in calce orōnis ponitur. Ut p̄ſtantiorem te vidi neminē. Scipione clariorem ī bellicis laudibus inuenies neminem. Tua erga me beniuolentia/ tuo in me animo gratius eſt nihil. qui te ardentius amet habes neminem.

Viii. p̄ceptū de poſſeſſoris ante poſſeſſiōeꝫ ſitu

Sꝫ et poſſeſſor ante poſſeſſionē. Ut optimi viri dignitie. p̄ſtātis viri virtus. prudentiſſimi hoīs cōſiliuꝫ.

ix. p̄ceptū de vſu gerūdiuorū noīm ꝓ gerūdiis

Quid vero pulcrius ꝗ̄ ſi ꝓ gerūdiis q̄ appellāt vta

lantur gerūdiīs noībus. Ac tritū ē priſciani exēplum
vel cā amādi virtutem. vem amāde virtutis cā grā.
gerende bella gerendorū bellorū gratia. ad āplexādā
virtutem magis ꝙ ad amplexādū virtutē. Que vna
pceptio optima eſt. crebraqꝫ eius apud. M. Te. alioqꝫ
eloquentes viros fuit obſeruatio.

P. pceptum de cōgruentia nois relatiui plerunqꝫ cū
conſequente. Nūc aūt multa cōſiciaꝫ q̄ ſi di
ligenter aduerteris: haud parū ornatoqꝫ latino cōdu
cēt eloq̄o. Sꝫ id michi in primis aīaduertendū videt
vt cum tria fuerint antecedentes/ cōſequētes et cor
mediū, relatiuum nomen ſi ſit, id cōſequens vel hoīs
vel rei cuiuſpiā ꝓpriū nomē relatiuū cōſequēti ſꝑ con
gruat. alioq̄n nō latina orō fit. ſꝫ a doctiſſimorū hoīm
conſuetudine lōge aliena. alias pōt cū alterutro cōueni
re: ſi nō conſequatur ꝓpriū nomē. quā rē facile exē-
pla declarāt et priſcorū auctoritates cōplures M. Ci
cero prio tuſculanarū queſtionū. ſtudio ſapiētie q̄ phi
loſophia dicitur. Et Ci. de repub. cōſilia cetuſqꝫ hoīm
iure ſociati: q̄ ciuitates appellātur. Atqꝫ iterū: ex illis
ſempiternis ignibus q̄ vos ſydera et ſtellas nūcupa
tis. Saluſtij quoqꝫ illud tritū eſt. Eſt locꝰ in carcere
quod tullianū appellatur. innumerabilia i veſtris co
dicibus id genus inuenies. Nec id ē grāmatice artis
vitiū quod q̄dā ignari litterarū arbitrātur. ſꝫ et nos
adhuc aliq̄d exēplorū afferamꝰ p̄clarū ē ciceroīs opꝰ q̄
catho maior dicitur. nam quod catho maior dicitur nō
latine profertur. Conſimiliter vrbis viſceribus con-
ſulendū eſt: q̄ ſunt ciues perditi viri ex vrbibꝰ pellen
di ſūt; q̄ ē ciuitatū pnicies et ſentētia dedecoris. Ple

cũqꝫ igitur relatiuũ nomẽ cũ eo cõcors ẽ quod ſequitur.

xi p̃ceptũ de congruẽtia in caſu ex tribus eorum duorũ que ꝓximiꝰ ſ iunguntur.

Iſtud quoqꝫ ſpectãdũ ẽ.nã quũ tria exiſtãt quoꝝ vnũ relatiuũ nomẽ ſit:frequẽtiſſime eorũ duo ĩ eiuſdẽ caſus exitu cõueniũt.nã vt exẽpli cã dicã aliqd.ſi qs hũc ſermonẽ ꝓtulerit.liber in quo de virtute agitur p̃clarus eſt:rectiꝰ atqꝫ ornatius dicitur:ĩ quo libro de virtute agitur p̃clarus ẽ. Cõcordãt nãqꝫ eodẽ caſu ex tribus duo iſta q̃ maiori vicinitate iũcta ſunt. Aliud iterum exemplũ huiuſcemodi ſit. Quas miſiſti litteras ad me iocũde fuerũt. Sermonẽ quẽ audiſtis nõ eſt meus. Quã exiſtimas demoſthenis orõnẽ eſchinis eſt.atqꝫ huiꝰ ſermonis crebrũ inuenire poteris apud veteres vſum. M. Te. officiorũ primo. quorũ aũt officiorũ precepta traduntur. ea quãq̃ ꝑtineãt ad finẽ annorũ. Virgi. Maro in enei. Vrbẽ quã ſtatuo veſtra eſt. Terentius in ãdria. Poſt hac quas faciet de integro comedias ſpectãdeant exigẽde ſunt vobis prius. Idẽ. populo vt placerẽt quas feciſſet fabulas. Idem. quas credis eſſe has non ſunt vere nuptie. Atqꝫ eiuſmodi ſermo plurimum exornat.

xii. preceptũ de auxeſi poſitiuorũ cũ per

Id quoqꝫ digniſſimum ãnotatu:vt cũ duo poſitiua exaugere velimus noĩa:vt his ꝑ p̃poſitũ. Cicero in epiſtola ad curionem. cui et carus eque ſis et periocũdus. Itẽ in oratione primo. ꝑbeati quinte frater illi videri ſolẽt. Terẽ. in eunucho. ꝑpulcra credo dona haud noſtris ſimilia. Nã ꝑgratũ valde gratũ ſignificat. et in oratione lepide perſonat.

xiii.p̄ceptū de ſuplatiuis cū multo/lōge/et q̄p

Ad ſuplatiue/lōge/et q̄p/aduerbia p̄ponim⁹ id quod ſepenumero ꝑpulchrum videri ſolet. Vt longe amantiſſimus veſtri multo oīm fortiſſimus. et ago tibi q̄p maximas gratias.

xiiii.p̄ceptū de cōparatiuis cū multo aut longe.

Cōparatiuis vero vel multo vel longe p̄poni ſolet. Vt iuſticia multo preclarior ē ceteris virtutib⁹. Et ſocrates longe aliis philoſophis ſapientior fuit.

xv.p̄ceptū de quibuſdā noibus que a grecis profecta declinationem mutant.

Et nequaq̄p omiſerimus: q̄p cū noia q̄piam ſunt ꝑfecta a grecis tertie flectionis et obliquos caſus habentia qui rectum ſuperant: ſtatim oratores frequētiſſime caſibus accuſatiuis illorū q̄buſdā immutatis fingūt aliarū declinationū noia et genus ſeruāt: qualia ſunt poematū/enthimematū/delphinis/elephātus et lāpada: que a pleriſq; tertia flectione ꝓferūtur: poema/enthimema/delphin/elephas/lāpas/hāc tu obſeruationem diligenter mādā memorie.

xvi.p̄ceptū vt eleganter oſtendam⁹ quidpiam nobis eē iocūdū/vtile vel honeſtū/et cetera id genus

Cum autem volumus oſtendere nobis aliquid iocūduz honeſtū. vtile eſſe: datiuis cuz verbo vtimur ſum es eſt ſubſtātiuorū: quorū iſta adiectiua ſunt. Nā ne ab exēplis diſcedā q̄d aliud ſignificat hec res mihi iocunditati eſt. q̄p hec res eſt mihi iocūda. Idēq;: ipſe mihi tue littere fuerūt gaudio: quod eſt ad gaudium vel gaudium mihi attulerūt. Preclara vrbis edificia ciuibus decori ſunt. Vicia dedecori ſunt viris. i. ded-

cus pariunt viris. deq3 ceteris cõſimili rõne.

xvii. ꝑceptum de afficio afficior.

Verbũ afficio et pulchrũ eſt/ et late patet nã afficio te voluptate .i. tibi voluptatẽ affero. afficio te honore .i. facio tibi honorẽ: et te honoro. afficio te laudibus .i. te laudo afficio te ꝓbo .i. vitupero. afficio te cõmodis .i. tibi cõmoda facio. afficio cadauera ſepultura .i. cadauera ſepelio. afficio inimicos iniuria .i. facio iniuriã inimicis. atq3 ſimiliter afficio dolore .i. doleo. afficior gaudio .i. gaudeo. afficior verecũdia .i. verecũdor Latiſſimaq3 eſt huius verbi vſurpatio. nec te lateat afficere ſignificare diſponere. Hincq3 ẽ plinii illud. Nulla vox magis afficit. Neq3 enim ſine optimis cauſis tam lata/ tamq3 diffuſa ſit huius verbi ſignificatio. ſed de hoc ſatis.

xviii. de tum/ vel et geminatis.

Nõ eſt aũt ignorãdũ ꝙ ſi duo/ aut plura duob⁹ quod par raro vſuveniit pariter ſe habuerint: vtriq3 tum dictionẽ ꝑponimus. quod ſic queat exẽplo. Pateſt in. C. lelio doctrina ac virtus ꝗta que eſt eius viri ꝓbitas tanta quoq3 eſt eius ſcientia: tũc ſplendide ac recte dicerim. C. lelius vir tũ doctus eſt/ tum probus. Itidẽ q3 magna ineſt in. C. lelio tum virtus tum/ doctrina C. lelius plurimum tum laude/ tum rerũ ſciã valet Aliud itẽ exẽplum. Themiſtocles tum cõſilio pollet tũ vrbanis reb⁹ tum i bellicis negociis virib⁹ atq3 animi magnitudine floret. Sic enĩ tãtum oſtẽdit ſcē. i rebus vrbanis cõſiliũ ꝗtã in bellicis magnitudinẽ animi ꝙ tum geminatum poſitum ẽ. ſz eadẽ quoq3 vi hẽt geminata et cõiunctiua. Virgilius in eneide. Eneas ẽ

et terris iactat᷒ et alto. Idē pfecto ſignificat eneas tū pelagi tum terrarum labores ꝑpeſſus eſt. Africanus fuit ſingularis et vir et iperator. Idem ſibi vult. Africanus magnus extitit tum vir tum imperator.

xix: preceptum de cum et tum

Quād. ſi duo contra nequaꝗ̄ paria ſunt: ſed alterum minus cōplectitur. alterum vero magis ita efficien᷒dum eſt vt quod leuius exiſtit locemus. prius: atqȝ et tum dictionē preponamus: quod antē grauius validiuſqȝ id poſterius poſitū tum dictio precedat quod patefaciem᷒ exēplis. C. lelius amat ſcipionē ꝓpterea quod eū doctū cognouit hoiem. et ſemper virū optimū quod poſtremū ad amarem vehemēter ipellit ꝗ̄re ita oratio eſt inſtituenda. Cum lelius amat ſcipionem tum ob doctrinam eius tum ꝓpter virtutem. Ita virtus i hac beniuolentia plus momēti hēt ꝗ̄ doctrina Atqȝ idem ſi dixeri. Cū oēs fortunati ſunt ꝗ bene viuūt. tum ꝓbeati ꝗ oīa deſerunt et virtutē ſolam cōplectuntur. hos naqȝ poſteriores multo beatores eē conſtat: ſi ꝗs ſuperius nō allatā ꝓceptionem intellexerit. Hec. M. cicero iprimis frequenter vſurpat. Ex quo illud: cum omibus cōſulēdum ē: tum his ꝗ armis poſitis imperatorū fidē confugiāt. Significat cum cōfugiētibus ad imperatores et ſeſe dedentib᷒ multo magis cōſulendū eſt. Atqȝ in cathone maiore mira ſeſe adiebat ſceuola. m: ca. cū ceterū rerū pfectā ſapiētiā: tū ꝗ nuꝗ̄ fuerat illi ſenect᷒ grauis. ſed de hac re ſatis

xx. Ut quēpiā laudari vel vituperari oporteat

Jam vero explicādū ē qua ratione quāpiā perſonā aut laudari aut vituperari oporteat: quod decorē ſer-

monis ptineat. Naz id trifariā poſſe fieri cōperimus ex monumētis litterarū. Si ergo velis oſtēdere. M cathonē hēre magnā virtutē cuz verbo ſum es eſt ita comodiſſime fiet. Mar. catho vir eſt magna virtute. M. catho vir eſt magne virtutis. Mar. catho vir eſt magnꝰ virtute. plato philoſophꝰ fuit pſtans ingenio. vel preſtātis ingenii. vel pſtanti igenio. Mulier ē clara moribꝰ. clarorū morū. claris moribꝰ. Vir egregiꝰ laude. egregie laudis. et egregia laude. ſz illud priꝰ magis poetarū eſt. poſtremū vero ſplēdidiſſimū ac ppoſitū. Ariſtoteles eſt ſciētie copia philoſophꝰ. exquiſita doctrina. vir acerrimo igenio. Quod quidē vt diſertiſſimꝰ priſcianꝰ inqt ſignificat ariſtotelez habētez ſcientie copiam ac qui habeat exquiſitam doctrinam. ceteraqz cōſimili ratione. Quod quidez auctus geliꝰ cōſentire videtur in noc. ac. Eſt enim velut defectio quedam. ſed ea trita vſurpataqz ab eloquentiſſimis viris ac clariſſimis oratoribus. qua et vobis quoqz vtendum ſit.

xxi. De accuſatiuis et ablatiuis pticipiorū locū tenentibus infinitiuum verbi.

At qui participiorū cum accuſatiui caſus ſepe tū ablatiui locū tenēt infinitiui verbi. hinc ſaluſtianuz illud. Naz et priꝰ qz incipias cōſulto. et vbi cōſulueris maturefacto opus eſt. Et teren. Miſſus gliceriū alloquēs ancillā pāphili. Januaz inqt inuentū tibi curabo et adductū tuum pāphilū. Dia nāqz illa conſulto facto inuentū adductū cōſulere facere inuenire adducere deſignāt. Verū frequēter his rōibus ablatiuorū caſibus vtuntur accuſatiuorum perraro

xvii. De hoc noie opus cū variis caſibus.

Et quoniā de hoc noie quod ē opus attulim⁹ mentionez itelligendū eſt/opus ē mihi hac re/ ſignificare me egere hac re:ſed id variis caſibus iungi ſolet. Nam etiaz opus eſt mihi tua opera/latine dicim⁹/et tue opere/et tuā operem et tua opera.ſz hoc poſtremū ornatius eſt:et totiz oratoruz. Ceteris rōnibus poete potius hiſtoriographiqz vtuntur. Nos aūt q̄dam ꝑcipimus.vt cognoſcamus a veteribus vſurpata eiſdemqz vtamur:quedam vero vt cognoſcamus ſoluz. Nā opus eſt mihi hāc rē/nūq̄ orator dicit:ſed hac re

xviii de cōmutatione adiectiui et ſubſtantiui in voce genere et caſu.

Quid illud nōne pulcherrimū ē vt cū duo noia alterū adiectiuū/alterū ſubſtātiuū/eodē caſu,exitu ꝓferri debēt vt ſepe creberrimeqz quodāmō tertiā adiectiui nois vocē q̄ eſt neutra i vi ſubſtātiui trāſferam⁹et ſubſtantiuūz illius pri⁹ caſu collocem⁹ gtio:quod vt freqnēs ē eruditis atqz diſertis viris.ita quoqz erit exēplo maīfeſti⁹. Nā cū multā virtutez dictur⁹ ſū:ſi multū virtutis loco ei⁹ orōis poſuero.multo ꝑtulerim venuſtatis. Multū pecunie enī ſignificat, multā pecuniā.plurimū virū.plurimas vires.q̄d animi ē q̄s aim⁹.q̄d rei.que res.q̄d cauſe.q̄ cauſa. Alia quoqz ita ꝑmulgata.ſed aīaduertendū ē q̄ ſi gtūs ille caſus ſingularis fuerit totā itē orōnem ſingulariter exponere debem⁹.ſi pluralis pluraliter. Nāqz exempli cā multū pecunie eſt multa pecunia.ſingulari numero. At contra multum pecuniarum ſignificat multas pecunias Similis quoqz eſt et aliorū rō.vt multum roboris

ſigſārē pſimū virtū pſēꝫ quoqꝫ hēt ſignificatōnē.et ad
ucrbia quoqꝫ nōnulla cādē vi retinēt:pſerti vero duo
hec.parū et ſatis.nā parū ſpic.i.pua ſpia.ſatis virtū .i.
ſufficiētes vires.nihil quoqꝫ ſiue nomē ſiue aduerbiū
ſit ī cādē ſepe obſeruētiā cadit.hec igitur actenꝰ.ppīn
Vt gcinādū ē epithetō ſequētibꝰ ſbīmis aut ecōtra.
Quoniā aūt ſigſā hic fere īueſtigamꝰ.id quoqꝫ dignū
cognitōe ē.vt cū duo īueīnerimꝰ noīa ſbtiā quorū vtri
qꝫ idē epithetō adiiciēdū ē vt adiectiuū ipꝫ principio collo
cemꝰ et ſequētibꝰ ſubſtātiis/vel tū geīatū vel duplicatū
et ppouamꝰ Exēpli vero cā efficiātur ex verba.Africa
nꝰ ſinglāris et vir et īpator.qd ē africaꝰ ſigſāris vir ſi
guſaris īpator.ppter magnā et doctoris auctoritatē et
vrbis.ē ppter magnā auctoritatē doctoris et ppter ma
gnā auctoritatē vrbis pclarꝰ et nuſes et ciuis illuſtris
tū vir tū phūoſophꝰ optīmꝰ.tū patrie defēſor tū guber
nator.auſtꝰ et rep et indep.cōiunſtiaqꝫ eodē ſe habēt.ſꝫ
et ſepenuēro cōtra eodē ordie vm ſbīno pposito duo
adiectīa aut plā deſeruiūt.Exēpla ſūt q̄ nūc cōſtituaꝫ
Vir tū bonꝰ tū tēpatꝰ īpator et caſſidꝰ et fortis.indep
et īteger et ſolers ornamēta ciuitatis tū multa tū pclara
alia tuipſe cōtecta Nōnūq̄ et duo ſubſtātia ita ſe hēnt
vt alterū vi ſuā vbiqꝫ ſeruet ac tueatur.alterū q̄ſi quē
dā obtineat adiectiui noīs locū.et eiꝰ fūdatur officio.
Quale ē iſtud virgilian prio enei.Moleq̄ꝫ et mōtes ī
ſup altos īpoſuit:ac ſi dicat moſ ē mōtuoſā īpoſuit.ca
uēdū ē ne ab honeſtate naturaqꝫ diſcedamꝰ ac ſi diceret
cauēdū ē ne a naturali honeſtate diſcedamꝰ.ſꝫ tibi hec
ſatis ſit. xxv.de extremis ſupie p gerūdii actī caſꝰ.
Sꝫ ne q̄ſi hiſtoriā tēpēs dicēdorū ſeriē nectā/ita q̄qꝫ
pate feceri:vt ſeſe mihi ſorte q̄dā obtulerit Ceterū nō

honorādū eſſe videtur vt ipe arbitror extrema ſupia
pſerūqȝ ornate ac puenuſte ſignificare gerūdia acti ca
ſus adiectiōe ꝓpoita vt res difficilis creditu.i.ad credē
dū miſerabili viſu.i.ad vidēdū iocūda auditu.i.ad au
diēdū ſuauis guſtu.i.ad guſtādū.ꝑ multa ſilr ac pari
rōe ſe hēnt. xx vi. de exaſpatōe orōis ꝑ mutatōnē ſup
pellatiui cū adiectōe aduerbii ſuppellati admoduȝ vel
ꝑpris. Nec id te ainice lateat vt quū fuerit ſuppella
tiuū qdpiā duti⁊ aſpectuſqȝ et ſuppellatie ſignificādū
ſit vt ꝑ ſuppellatio pōitū afferam⁊:et ei aptū aduerbiū
ſuppellatiuū apponam⁊ uā iiiapie mēorabile facin⁊.ē
mēorabiliſſimū facin⁊ mapie raruȝ gen⁊ hoīȝ:ē rariſſi-
muȝ gen⁊ hoīȝ. Sȝ admodū et i pris poſitis adiūc
ta vi ferme eādē retinēt. vt admodū mēorabile facin⁊
vel i pri raru gen⁊ hoīȝ.i.rariſſimū gen⁊ hoīȝ. xx vii.
vt quēpiā mediocriter aut vehemēter laudabim⁊. Id
aūt neqꝗ ſilētio ꝑterieri: vt ſi quē ꝗ virtutē hēat veliȝ
mediocriter laudare: dicā exēplī cā. pericles virtute ꝓ
ſtās pricceps erat athenis vel multa ꝑclara ē. Themi-
ſtocles reb⁊ geſtis floruit. ſi veli vehemēter ac plimū
laudare aditiū gliaȝ ſiue laudē. et cāȝ laudatōis caſu
gtio cōſtituā. pieles vt idē exēplū agā virtutis glia
ꝓſtās athenis claruit Temiſtocles geſtarū rerū laude
enituit. ſicqȝ m.āthoni⁊ pſtabat eloqūtia. mediocriter
laudatur ac fere excriter. l. craſſus eloquētie glia excel
luit/vehemētiſſie laudatur. ſȝ tu ꝑ tui igenii bonitate
deducito. xx viii. quotiēs ſiglāris et plālis nuer⁊ cō
nectūtur victori reſpōdēduȝ ē idēqȝ fit i diuerſis gnīb⁊
Quotiēs qd ipe teſtat quoqȝ grāmatic⁊ ſerm⁊ ſiglā
ris et plālis nuer⁊ cōnectūt/rūdem⁊ vicinioi. vir.i.e
nei. hic illi⁊ nō aūt fuerūt. Te. i. an. amātiū ire amoris

reintegratio eſt, penophõtis delicie mee ſūt hoſtes eo-
rūqz exercit⁹ pperabit. atqz ita frequēti⁹ obſeruatur.
idez fit ī diuerſis generib⁹. nā ſiue maſculinū ſiue fe-
minini ē/ victo reſpōdem⁹. vt vir atqz mulier optia ad
me venit. Intelligitur nāqz optimum eē virū et opti
mā mulierē q̄ venerit. Verū ſi plurali nūero dicim⁹
viti ad maſculinuz trāſire neceſſe ē vt vir et mulier le
ti properant. Alexander et olimpias elati extiterūt.

xxix. Opere precium eſt.

Opere pciū eſt/ quod pcniuſiū eſt/ ſignificat mo
do vtile eſſe. modo neceſſariuz. modo iocūduz. modo
laudabile atqz his ſignificationib⁹ id nois veteres
vſurpant. xxx. Frui.

Frui quapiā re. eſt fructū ſiue vtilitatez vel voluptā
tez percipere ex ea. vt euz dixerit quis. ocio fruor.

xxxi. Pre ſe ferre.

Pre ſe ferre aliquid ē verbis aut indiciis q̄buſdaz
id oſtendere et quodāmodo cōfiteri. vt. M. catho p̄ ſe
fert grāmaticaz. Leſtus pre ſe fert liberalitatem. hic
vult oſtendere quod ipſe ſit liberalis.

xxxii. Rationem habere.

Rationez habere ē reſpectū habere. Sed vt pla-
ni⁹ exponaz habere rationez alicui⁹ rei eſt rē cōſidera
re. vt hēo rōnez temporū. loci. pſonarū. eſt ea rōne oīa
cōplecti et cōſiderare. xxxiii. Complector aio.

Hāc rez aio mēteqz cōplector. i. hāc rez cōſidero et
volno. xxxiiii. In animo eſt.

In aīo eſt ſignificat ī aīo hēo. et animus mici eſt h
i. volo. xxxv. Certum michi eſt:

Certuz eſt michi. i. deliberatū et decretū. vel debile

raui et decreui. xxxvi. proſequor

Proſequor te honore.i.te honoro.pſequor te laude i.te laudo:pſequor te pbro.i.te vitupero.proſequor te amore id eſt te amo xxxvii Benemereri

Benemeritus ſum de repu.i. beneficiū in iſtā cōtu li.benemereri de amicis eſt cōferre ī amicos beneficia

xxxviii. Eque/ac et atqz

Eque p ita:ac p vel/atqz p vt/quaſi ornatiſſime ponūtur exemplum eſt.eque te laudo ac ciceronē

xxxix.haud/ſecus

Haud p nō/ſec⁹ p aliter ī eadē orōne vetuſte ac cō tinue ſe habēt.vt haud ſecus ſentio atqz tu.i.ita ſētio ſicut tu xl. De cōpatiuo loco poſitiui

Nōnūq̄ et ppulcre cōpatiū p poſitiuis ponūtur vt Alexādēr macedo corpus hēbat imbecilli⁹:quod ī becillū ſignificat. Satiri in ſcelera vehementius in-uehuntur:quod eſt vehementer.

xli. Dare rem vicio vel laudi

Do tibi hanc rē vicio.i.vitupero te de hac re do ti bi crimini.i.te criminor.do tibi laudi.i.te laudo

xlii De ſubiūctiuo loco indicatiui et iſtius pro huius temporibus.

Sed ne iſtud q̄dem negligēdū eſt ſubiūctiis mo-dus p indicatiuo.et iſtis:pro huius temporibus in-terdum.haud inſepide ponūtur.vt velim ſepe pro vo-lo et gerem p gerebam.dixerim pro dixi.feciſſez p fecerā gratū fuerit pro gratum erit.feceris pro facies Id dūm multum ornatiſſimum ſi oportunis locī⁹ aga tur.quod vbi factitandum ſit peritorum aures facile cenſebunt. Quāobrem exercitatio adhibenda eſt non

adhibenda eſt non mediocris:que om̄i magiſtroꝝ p̄cepta ſuperat:quod ſi quis nouerit grecas literas:ei quod modo explicamus non difficile pſuadetur.

xliii. Partim hoīm et eius aduerbii geīatiōe.

Partim hoīm dixerunt perſepe dicitur. A. gellio teſte et eſt idē quod pars hoīm.i.quidā hoīes.nam ptim in hoc loco aduerbium eſt.neq inclinatur caſus ſicut et cū partim dicipōt.i.cum quibuſdā hominibus et quaſi quadam parte hominū. Sz hoc tamē ē ſplēdidius cū in orōne iterū fuerit additū. Ut eſt illud. m. T. in epiſtolis. Nā qui iſtinc veniūt ptī te ſupbū eē dicunt quod nihil reſpondeas.ptī cōtumelioſū quod male reſpondeas Et que ciuitatibus preſunt partim nobiles ſunt partim populares quod eſt aliqui nobiles ſunt aliqui populares.

xliiii. Decimuſquiſq

Id etiam eſt optimum cognitu.q decimuſq eſt vnus ex numero denario.ſicut milleſimuſq eſt vnus ex numero milenario. Hinc eſt illud ceſaris incōmētariis.cognoſcit vero decimūquēq eē reliquū militē ſine vulnere.que exēplo vti perpulerū eſt. Ut vix decimuſq̄ſq remanſit ſine vulnere in tali cōflictu

xlv. Quotuſquiſq.

quotuſquiſq homo eſt.i.quod homines quotuſquiſq miles eſt.i.quot milites.

xlvi. Perq̄ cum poſitiuo

Perq̄ vna dictio dumtaxat pulcherrime poſitiuis adiungitur noībus. Ut perq̄ doctus philoſophus.p. quā bonus amicus.

xlvii. Alias geminatū locū tenet nō aduerbii.

Quid iſtud nūqd ſtupidiſſime vſurpam⁹? Ut ī eadē orōe iterū alias vſurpatū locū obtineat mō aduerbii q̄le-cēt ſi qs dicat oēs hoīes eodē ferme nati ſūt ingenio: alias qdē rident.alias vero lacrimāt oēs itē ciues a-lias boni alias mala nunq̄ eiſdem ſūt moribus

xlviii. Ire in caſtra

Marcus anthoni⁹ iuit in caſtra multifariā dicitur M.A.caſtra petiuit.ī caſtra profectus eſt ſe ad caſtra contulit.ſe in caſtra recipit ſe ad caſtra reducit

xlix. Viginti annos natus.

Hic habet viginti annos.quod veterū conſuetudine dicitur contra pedagogicā opinionem:aliis quoq3 rōnibus dicitur hic vigeſimū ānum agit.degit vi-geſimum etatis annum.eſt viginti annos natus.ſ3 hoc poſtremum magis oratori cōuenit

L. Eloquētia laborare.

Cicero laborat eloquētia.cicero ī eloquētia tēp⁹ conſumit tp̄s ī eloquētia cōterit.ī eloquētia opam ponit: dat eloquētie opam .etatem eloquētia cōſumit.in ſtu-diū incūbit eloquētie. et alia deduc pro tuo iudicio.

li. Habeo/teneo hāc rem memoria

Habeo hāc rē memoria nō minus vſitate dicitur q̄ hēo ſiue teneo hanc.rē meōrie.teneo hanc rē mēoria huius rei memoriam habeo.

lii. Voluptatis me capit obliuio:

Obliuiſcor voluptatis vel cuiuſcūq3 alteri⁹ rei.vo-luptatis me capit obliuio Et idē v̄bū cū ceteris noīb⁹ iunctū ſignificat diuerſa conſimili ordīe.ut capit me ſatietas ciuitatis.et capit me hoīm odiū vel tediu3

liii. Cōtineo me ruri vel in vrbe

Virgilius rus īcolit: ciuitatē hēt pp̄ulcre dicitur cū teneo ſiue cōteneo Vt virgili⁹ ruri ſe cōtinet. Virgilius tenet ſeſe in Vrbe. liiii: Preter et pre Venuſte oſtē tant aliquam rem aliam anteceſſere.

Si q̄s Vellet oſtentare aliquē rē aliaꝫ anteceſſere et Vltra illam Valere: Venuſte dicitur Vel ꝑ actiū ꝓpoſita p̄ter: Vel cū pre ablō̄ ꝓpoſita. Vt ceſar p̄ter ceteros rebus bellicis poſſebat: Vel pre ceteris poſſebat

lV. Lelius eſt facili ingenio Vel facillimis moribus natus

Lelius habet faciles mores Vel facilem naturaꝫ ornatius dicitur lelius eſt leui ingenio natus. Vel faciliſſimis natus moribus. Scipio natus eſt ingenio et de reliquis conſimiliter.

lVi. Valeo et poſſeo cum ablatiuis

Valeo et poſſeo Verba et ſplēdida ſūt; latiſſime patēt et ablō̄ iūgūtur hoc pacto. Aureli⁹ auguſtin⁹ pluri mū īgenio Valuit. Hypocrates īgenii bonitate poſſebat Mitridates meōria claruit Vel poſſuit. m. catho in ciuitate pluriīmum auctoritate poſſebat

lVii. Clareo / et poſſum

Clareo et poſſū Verba eadē fermē rōne ſe hēnt. ego apud dominū ceſarē multū ſiue poſſū ſiue clareo / ornate et ſplēdide dicit͛. apd̄ dominū ceſarē plimū mea claret auctoritas. Hortenſi⁹ multū pōt ī ſenatu ornati⁹ multū hortēſu ī ſenatu pōt auctoritas q̄ potiſſimū ſignificat eā oppinionē q̄ ē apud hoīes de aliquius Viri ꝓſtātia q̄ Vulgo et tria conſuetudine reputatio nūcupatur. lViii. Sum datiuo iunctū habere ſignificat et quodāmodo poſſidere.

Ceterū id pbeſſum eſt Eſt mihi apud te fidas.i.tu adhibes mihi fidem.quod eſt acuratius aduertandū: nam plerūqz ſolet ſum es eſt verbū dctō iunctū signi ficare habere et quodāmodo poſſidere eſt mihi pecu nia.eſt ceſari magna poteſtas ſine pietas.iſtud deſi gnat me pecuniā habere.hoc hēre ceſarē magnā pote ſtatem.Cui⁹ conſtructionis crebra apud priſcos et di ſcretos viros obſeruatio eſt.

ſiv.Recordor hāc rē.hec res mihi in mēte venit

Ego recordor hāc rē poti⁹ ꝙ hui⁹ rei dicitur.Ac idē dicitur.hui⁹ rei me ſubit recordatio.hec res mihi i mē te venit.i.mihi ocurrit vel mihi ſuccurrit.quod poſtre mum minus vſitate dicitur

.ſv.Preſto/anteceſſo aliqn̄ cū actō aliqn̄ cū ablatio

Preſto et anteceſſo ꝙ venuſte ſonāt verba aliqn̄ dtio aliqn̄ accuſatiuo iūguntur cū acceſſiōe ablatiouz rei cui⁹ eſt pſtātia vt ego preſto tibi ingenii acuīe. Jo.pceſſit petrū acumīe igenii.equ⁹ pſtat aſino velocitatē curſus

.ſvi.De frequentatis verbis loco primitiuorū

Sepenūero frequētatiua verba que appellantur primiuorū vborū a qb⁹ traxerūt originē ſignificatōez retinēt pſertiz ſi pria iſta aſpiora fuerit.vt cōiecto cuz p cōiicio.manſo p maneo.iperito p ipero.ampleyor p āplector.et alia itē pene īnūerabilia.ſi qn̄ verbi aſperi tas vſta cōtingat qd eruditorū cōſilio nūc reſinqm̄us

.ſvii.De et dis mutant ſignificationem

De ppoſitio vbis adiecta p ſe cōtrariā mutat ſig nificatōem vt precor et deprecor cōtraria ſunt hortor et dehortor.nōnūꝙ idē dis efficit vt ſuado diſſuado ꝙ nis in eiſdē verbis nōnūꝙ auget ppoti⁹ ꝙ vi cōmutet

lxiii. Ex et de amplificant.

Ex et de. vehemēter ſignificāt. Vt exoro qđ ab ex et oro deductum ſignificat impetro. te. i. andri. Gnatam vt det oro. vixqȝ id exoro.

lxiiii. Suadeo. ꝑſuadeo. facio. parficio.

Sic ſuadeo ſignificat oratoris officiū. qđ ē benedico atqȝ ꝑſuadeo benedixiſſe ſignificat. q: ē oratoris finis i. īpetro atqȝ obtineo. Vnde et crebro nō ſolum ſuadeo ſed etiā ꝑſuadeo. ſed facio et parficio explorata ſunt.

lxv. Aduerſatiua dictione.

Plurimū etiā ſermonē ac orationē exornat aduerſatiua dictio quāꝙ īdicatiuo iūcta. Quod vbiqȝ. m. c. ſeruant aliiqȝ doctiſſimi. ſȝ huius exēplū ſit. Quāqȝ te ante hac diligebā. nūc tamē ob ſingularē ꝟtutem vehemēter admiror. Nā tria ſūt que quodā ſibi ordīe īuicē iungūtur quorū pri? ac lenius ē diligo. poſtremū admiror: quod vehemēs ad pricipiū et corū medium obſeruatio quod eſt veneror et colo ex quo obſeruātiā et reuerentiam ſignificat. Sȝ iterū aliud exēplū quāꝙ mihi ſunt oīm amicorū iocūde littere. tamē iocūdiſſime fuerunt. Sȝ pro tamē poſtꝙuis raro collocant? Vt. quamꝙ mihi ante hac carus eras ſed et nunc ꝑfecto cariſſimus es.

lxvi. nō ſolū ſed etiā verumētiā: verunquoqȝ.

Adhuc iſta duo orōnē ꝑuenuſtā reddūt ſibiīuicē correſpōdētia/quorū alterū ē nō ſolū ſiue nōmodo ſiue nōtātū alterū ē ſedetiā verūetiā/vel loco etiā poſita quoqȝ et aliqbus īteriectis quorū oīū exēpla ſubiecta hec mihi res nō ſolū grata ē ſedetiā iocūda. m. āt hoīs? nō mō ciceronis erat inimicus/verūetiā hoſtis patrie. m.

catho nō ſolū ingenio pollebat/ſed etiā virtute flore
bat plurimū. Alexāder nō ſolū reliquā vrbē ſubegit
verū quoqꝫ ipm romanū iperiū cogitabat attingere.

ſpvij. De tam et ꝙ

Et ſic etiā tā et ꝙ ſibi correſpōdēt. vt tā cara mihi
patria ē/eſt tibi iocūda vita. ſꝫ facile hoc tute itelliges

ſpviij. Egoipſe pro egomet

Pro eo aūt ꝙ ceteri exprimere cōſueuere pnoib⁹ addē
tes vel te vel met ſillabicas adiectiones. Cicero poti
us idē efficit hoc pnoie ipe ipa ipꝫ. quod illarū fere ad
iectionū locū obtinet. vt egoipſe magis ꝙ egomet il-
leipſi noſipſi et nūꝙ ſecus dicēdum ſic. lpip. de
mecum et me cum. Alia eſt adiectio
pulcra. vt mecum ipe cogitaſſem. et hoc mecū ſit vna
dictio. Itē me cū ipe dicerē. cū due ſunt dictiones.

ſpp: Vt familiaritatem conuerſationē
et ſimilia ornate exprimemus.

Sꝫ ſi tibi dicēdū erit. tu mihi familiaris es ornati⁹ di
citur te vtor familiariter. Tu mihi amic⁹ es: ego te a-
mico vtor. Tu mihi es magiſter. ornatius. ego te vtor
magiſtro. ego tecū frequēter ꝟ ſor. frequēs mihi tecū; ē
cōſuetudo q̄ ſepe cōuerſationē ſignificat. Tecū magnā
amicitiā hēo. magna mihi tecū amicitia. et ita alia p-
miſta: Vt ſunt mihi cū oīb⁹ malis viris inimicitie. nā
recti⁹ dixerim⁹ inimicitie plurali nūero ꝙ ſingulari.

ſppi. Nihil eū cū cōpatis. Sꝫ neutra vox ni-
hil ac potiſſimū i cōpatis noībus tū femininā reddit
orōnē tū maſculinā. vt nihil eſt hoc hoīe melius fere
idem ē vt nullus homo eſt hoc hoīe melior. nihil hac
ꝟgie ē formoſius quaſi nulla ꝟgo hac ꝟgie eſt for-

modioꝛ et in ceteris aliquando conſimiliter.

lxxii. Munus ꝑ officio et cõſimiliter partes.

Munus pro officio oꝛnatiſſime dicitur. Vt hoc eſt amici mun⁹ .i. amici officiũ. Rigoꝛ boni viri munere. fer me idē ē/facio boni viri officiũ. ſ; et ptes plāli numero cõſimilez habet ſignificationē. Vt mee ptes ſũt .i. officium meum eſt vel pertinet ad me.

lxxiii. Caueo cũ ablatiuo ſignificationē ꝓuideo cum accuſatiuo metũ ꝑ vito ac fugio.

Caueo ꝟbũ et ſi ſepe ſignificat ꝓuideo. Vt cautũ ē lege. peroꝛnate tñ actõ metuz ꝑ vito ac fugio vſurpãt eloquētes viri. Vt turpes viri igenui cauent mores.

lxxiiii. Memini cũ accuſatiuo.

Atqui et meminit rectius atqz viſitatius iungitur accuſatiuo ꝙ gtõ. Vt meminit pationis ſapiētiam. Vir. i buc. Et numeros memini ſi mēte verba tenerē. Nec mirũ ſi in his que ſũt potius ſolute orõnis. Vir. Maronis afferam teſtimonium q̄ non ſolum poetaz egregie eruditum. ſed et rhetorice artis vbiqz obſeruatiſſimũ fuiſſe conſtat.

lxxv. Penitet .i. parũ videtur.

Penitet me quicqd ſignificet notiſſimũ eſt. ſed pro parũ videt' vſurpãt auctores et ꝓſtãtes doctrina viri.

lxxvi. Vaco cũ dtõ/attēdo: cũ abltõ vacuũ eſt

Sz idē ꝑſepe verbũ variis cõſtructionib⁹ poſitum: haud eandē retinet ſignificationis vi; vaco huic rei ē attēdo huic rei vaco hac re. eſt hac re ſum vacuus. et oꝛnatiſſimum eſt. Vt boni viri dant opam vt parturbationibus vacent .i. liberi et vacui ſint.

lxxvii De aiaduerto et aiaduerſio.

Aīaduerto.i.fore video et quodāmō itelligo.et aiad-
uerto cōstructū cū attō ī p̄posita idē sibi vult q̄ punio
vt pseusipus aīaduertit ī seruū platonis.i.punit pla.
seruū ex quo aīaduersio punitionē q̄dā nōnūq̄ signi
ficat lxxviii. de refero cū dtō et actō mediāte ad
Ad iterū refero tibi hāc rē.i.narro tibi hāc rē.sed refe-
ro ad senatū:refero ad populū hāc rē.i.pono hāc rē cō
sultationem populi vel senatus. Qui vsus verbi eiꝰ
historiarū scriptores frequentissime est.

lxxix. Dare litteras tibi vel ad te

Quid vario quoqꝫ casus eidē verbo sibi iuncti. non-
ne magnā ac longe diuersam vī hēt quale ē do biba-
culo ad cesarē litteras nā dātur bibaculo deferenti vt
cesari reddat ad quē mittūtur littere:eas igitur legat
cesar bibaculus quidem velit tabellarius defert. naꝫ
qui fert litteras consueuit tabellarius apellari. Ve-
rū ne quid huius rei ignores dare litteras significat
scribere se mittere litteras.

lxxx. Vnas binas ternas litteras p̄ vna duabus
tribusue epistolis dicimus. Nec te fugiat q̄ p̄
epistola dicimꝰ lrās plurali nūero. Nec obstat poeta
rū cōsuetudo.ei p̄ vna epistola dicimꝰ vnas lrās. nā
id nomē vnꝰ.a.um.i.cū his q̄ pluraliter solū īflectūtur
pluralem quoqꝫ retīet nūerū:vt vne nuptie vne bige.
vna menia.et vt ad p̄positū reddeā p̄ duabus episto
lis dicimus item binas litteras.nō aūt duas p̄ tribꝰ
epistolis ternas.non autē tres pro quattuor quater-
nas.et que deinceps sunt cōsimili rōne cōferentur.

lxxxi. Infinitiua orō p̄ cōiūctiua pueniste poīr.

Infinitiua orō p̄ coniūctiua p̄ q̄ pulcra ē. vt volo te

ad me ſcribere cupio te athenas pficiſci. Et id terē tla
nū. Quid facere te in hac re velim. ſignificat enī qd ve
liz quod tu i hac re facias. Veliz ciues oēs vnanimeſ
eē. i. ꝙ vnanimes ſint et cōcordes. ſz hoc tibi ſit cōm
ni⁹ vt nulli ū ſit ābigui ſermonis diſcrimē. neqz enī oi
no rectū ſit. ſi qs dicat. Volo te amare: qñis plerūqz id
ſuppoſitionis locū hēat. quod infinitū verbū imedia
tius pceſſerit. Vt puto pyrrhū romanos viſcere poſſe
e. credo ꝙ romani poſſūt vicere pyrrhū. ſz id p virib⁹
caueat orator. Et quod mō āceptū erat de cōiūctia atz
nfinitiua orōne pcipue i abſolutis verbis vel vbi al
teri caſui fuerit adiecta prepoſitio ſeruandum ſit. Vt
Volo te amari a me.

lxxxii. Ex vel e pro a vel ab

Ex vel e ppoſitiones p a vel ab et ſepe et p ornate po
nūtur vt audiui ex maiorib⁹ meis p a maiorib⁹ meis
accepi ex patre tuo vel e patre tuo. qro ex te et a te qd
ē cōſulo et te iterrogo. quod aduerte et vſui trade

lxxxiii. De pro loco in et ſecundum.

Pro ornate loco ponitur loco i et ſcdm vt pro roſtris
p tribunali. i. i tribunali. et alia pro virib⁹ tuis. i. ſcdm
tuas vires p tui igenii boitate. p virili tua et ſimilia

lxxxiiii. Sub in compoſitione ad clam aut
diminute ſignificat   Sub cōpoſitiua aut claz
diminute ſignificat: vt ſubmouit pmeno. i. clam et oc-
culte. ſubiraſcor tibi. i. paululū iraſcor.   lxxxv

Morem gerere cōplacere obſeq̄ ſignificat

Morem gerere per ornatum ꝓ ꝓū cōplecere ſignificat
atqz obſeq̄. Vnde moriger. ra. ruz. quod a moroſo quod
difficilē ſignificat et a morato quod iſtitutū ſignifi

cat plurimū dicat: ſxxxvi. cōſequor ꝓ exprimo.

Cōſequor ꝓ exprimo pulcerrimū ē. Nō poſſū ego ver bis conſequi: i. exprimere. ſris cōſeq̄. i. ſrās explicare.

ſxxxvii. metuo timeo multis caſibus cōiūgūtur

Metuo et timeo. Verba aliquādo multis caſib⁹ cōiū guntur. Metuit cicero ap. clodio ſibi extremum peri culū. Timeo mihi adſte mortē: Nōnūq̄ abſolute po nūtur ſolo datiuo iūcta. Vt metui panphilo. pāphili vite timeo. ſed hic eſt poti⁹ poeticus vſus

ſxxxviii. Euado ꝓ fio et efficior

Euado pro fio et efficior. ornatū viſitataq̄ʒ ē Vt. ci cero euaſit eloq̄ntiſſimu⁹. Ariſto. euaſit ſūm⁹ ph̄us. ce ſar vero euadit icliſt⁹ īperator. et de aliis quoq̄ʒ ſiliter

ſxxxix. Forē futurum eſſe

Fore futurā h̄ēt ſp̄ ſignificationē: et ē idē q̄ futurū eē. m. T. de oratore tertio libro loquēs d̄ hortēcio. quē q̄dē cōfido oib⁹ iſtis laudib⁹ q̄s tūa orōne cōplex⁹ es ex cellētiorē fore. et craſſus fore dicis id eſt. ego ꝟo eē iā iu dico. xl. Quid iter dimidiū et dimidiatū intereſt.

Quid inter dimidiū et dimidiatū intereſt noſce peru tile ē. Cū eni dimidiatum ſit quaſi ī duas p̄tes diui ſuʒ. niſi ad aliquid diuiſū ſit/ dimidiatū nō pōt dici. di midiū vero appellatur nō q̄ ip̄m diuiſū ſit. ſʒ q̄ ex di midiato p̄s altera eſt. Nō igitur recte dixerit quis ꝑ ſniā. m. Varronis vt ait. A. geli⁹ ī noc. ac. didiū librū le gi. dimidiā fabulā audiui. ſed dimidiatū librū dimidi atā fabulā recte q̄s dixerit. q: dimidiatū ex eā dignuʒ appellam⁹. ſʒ alterutrā parteʒ dimidiū. quod eſt accur rate diligēterq̄ʒ aſpiciendum.

xli. Interſum et preſum quid differunt

Plurimū aūt cōducit vobis ītelligēte q̄ ſūt noīz differētie ac verborū diſcrimia. ea quoqz res mirū ī modū orōnez exorabit. Ut ſi q̄s nouerit q̄d differāt p̄ſunt et interſuz īter ſe verba/pulcherrime dicet. m. c publicis negocijs nō interfuit ſolū. ſed prefuit quorū illud ſignificat comitē eſſe alicui⁹ rei. hoc vero ducem.

xcii. Cōfiteor/profiteor/gratulor gaudeo/

Ego nō ſolum confiteor qđ ē ꝑ vī3. ſ3 etiā ꝓfiteor qđ q̄đ ē eſt ſponte et apud. m. T. ꝑſepe tibi gratulor mihi/ gaudeo gaudem⁹ nobis gratulem' alijs q̄ adepti ſūt aliqua bona.

xciii. Ago/refero habeo debeo

Et tibi aga grāz qđ q̄đ ē ē verbis. refero grās qđ ē re et factis hēo grām qđ ē in aīo. debeo grām ubi aliq̄ obligatōn vis cernit' et itē alias opiniōes his ſimiles

xciiii. Hec res mihi cōducit. dono te hac re

Optimū ē nō ignorare oīm drias ut uberior et ornatior noſtra reddat' orō. hec res mihi cōducit. ē idē qđ mihi hec res utilis ē. et qđ ceteri plerūqz dicūt/dono tibi rem pulchri⁹ dicit' atqz ſplēdidi⁹ dono te hac re. Ut miles nauali corona donatus eſt. Sabinos romani ciuitate donauerunt. quod eſt ciues fecerūt. quod itez dicūt ſabinos romani in ciuitate acceperunt

xcv. Ppoſitio q̄ ſolet adiūgi noī pulcri⁹ verbo adiūgit'

Interdum vero ꝑpoſitio q̄ noī ac caſui ꝑponitur pulcrius venuſtiuſqz verbū ꝑceſſerit ī q̄buſdā verbis. q̄le eſt ſi q̄s dicat eo ad te/ut dicat poti⁹ adeo te. loquor ad te/potius alloquor te. cedit de vita. decedit vita. cedit ex humanis rebus excedit rebus humanis. et in alijs quibuſdam conſimiliter.

xcvi. Minus adverbium.

Minus aduerbiū quāq̄ ſepe ſignificat nō nōnunq̄ tamē cū poſitiuo iūctū cōtrarie ſignificatiōis cōparatiuū demōſtrat vt. Terē. Phedria nemo ſunt nimis ineptꝰ pro prudentior: et nemo eſt minus formoſus .i. deformior. et ita de reliquis

xcvii. Quid inter decem annos et decem annis intereſt.

Quotiēs aut̄ multos dies aut ānos dicimꝰ ꝑ accuſatiuū caſū. lōge ītelligimꝰ tp̄is curriculū et fere cōtinuū. ſꝫ ꝑ ablatiuū ſignificatur ānorū ſiue dierū īterreciectio/ītermiſſioq̄ꝫ. Quare vt ait marcellꝰ optātes rectius actō vti debēt: ſi q̄d ad ſecūdū fortunā attineat Intereſt igitur ſi q̄s ita dixerit decē ānos ī re militari ꝟſatus ſum: an ita decē ānis rebꝰ bellicis oꝑaꝫ dedi.

xcviii. Cordi: eſt

Cordi homo etiam flexibiliter cordi hoīs: cordi homini vt priſcianꝰ inquid ſignificat iocundꝰ iocundi iocūdo: ſicut et frugi. Sꝫ ſatiꝰ mea ſentētia marcellus opinatꝰ. eſt. Dicit enī cordi eſt .i. aīo ſedet. nā hec res eſt mihi cordi .i. placet. Terentius in ādria. An tibi hec nuptie ſunt cordi. M. C. de ꝑfecto oratore. Flumē aliis verborum nobilitaſq̄ꝫ cordi eſt. Et luciꝰ ꝓbe declarat cū inq̄t Et quod tibi magnopere cordi eſt. mihi vehementer diſplicet.

xcix. De tantiſper.

Tātiſꝑ quod q̄ſi ē tādiu ornate poſt ſe depoſcit duꝫ quod ferme ē donec vt iſtud. Te. ī hauton. Tantiſper te dici meū volo. dū quod te dignū eſt facias. ego a te tātiſper magna voluptate afficior dum apud te viuo.

c. Quid inter delecto et oblecto intereſt

Tu mihi carꝰ es. ego te amo. tu mihi iocūdus es. ego te delecto. ſꝫ oblecto et delecto nō ſilīter cōſtituūt᷑ naꝫ

dicimus delectat me hec res. ſz oblectio me hac re dele
ctabat ſocratem vite integritas. pethacus ſeſe virtu-
te et doctrina oblectabat. ego me oblecto ruri.

cī: fero hāc rē facile/modeſte/moderate equo aīo.
Fero hāc rē patiēter ſeu patiēti aīo: ſplēdidius dicitur
ego hanc rē facile patior/et modeſte fero/et moderate
et equo aīo. Ecōtra ſignificantia aduerbia grauiter/
acerbe egre/moleſte/et iniquo aīo. Hec mihi iocunda
res eſt. hec res placet mihi: et que moleſta ē diſplicet:

cii. De affero et placet mihi

Affero cōmuniſſimū verbū ē. et quo multis locis
vti poſſumus. Secūda fortuna affert mihi volupta
tem. i: me delectat. Aduerſa fortuna affert mihi dolo-
rem: i. dolet mihi. nam dicimus et hec res mihi dolet. i
doleo hāc rē. ſz redeo vnde degreſſus ſum. litttere tue
afferunt mihi admirari. i. efficiunt vt admirer. affers
teſtimonium. i. teſtificaris. et ita diſparſa eſt et vaga
huius verbi ſignificatio.

ciii De pinde/tum/atqȝ/vel ac: poſtpoſita

Peride ornatiſſie poſtulat poſt ſe ac vel atqȝ et totuz
ſimul pinde ac vel atqȝ hēt eā dē vi quā vt tanq̄. vt ca
millus pinde ac oīm ſapientiſſim⁹. et cherea pinde ac
foret eunuch⁹. et de hac re ſatis hec dicta ſunt hacten⁹.

ciiii. De coeo

Coeo non ſoluz abſolutū ē: Sz nōnūq̄ pertinenſe
Caſū hēt accuſatiuū Coeo ſocietatē tecū et hic ē illud
A. gelii. in noc. ac: de pictagora deqzius cōſorte quod
q̄ſqȝ familie pecunieqȝ hēbant/in mediū dabant et co
ibatur ſocietas inſeparabilis. Sed eodem cicero pac
cte ali quando eſt eo verbo vſus.

CV. de mille in ſingulari numero

Mille hominū ſingulari numero ſignificat millē
hoies. mille militū interiit. hoc ē mille milites interi-
erunt. mille militū vulneratum eſt. i. mille vulnerati
ſunt milites. idqꝫ ornatum viſitatumqꝫ eſt.

CVI. De primus

Primus ſignificat etiā ordinē quod nomē ſeqtur
ſecūd⁹ et terti⁹ et deīceps alia eiuſdē ordīs noia tamē
multociēs ſignificat pricipalē. vt hic eſt noſtre ciuita
tis vn⁹ oīum prim⁹ perſe ſignificat optimū. ſꝫ id po-
ſtremum in raro eſt vſu oratorum.

CVII. De interdico

Interdico tibi hac re. et nō hāc rem. vt īterdico tibi a
qua et igni. Plinius in ſuis epiſtolis. carēt rege iure
quibus aqua et igni interdictum eſt.

CVIII. Que noia ornate ſincopantur

Nūc ꝟo ad reliqua. neqꝫ eñi imitus omitteri ꝙ ꝗ noia
ad nūerū ſpectāt ī eorū pluralib⁹ gtīs ſincopā efficiūt. Id
qꝫ cū viſitatū ē/tū ad exprimādā ptinet orōnē. vt mil
le nummū poti⁹ ꝙ mille nūmorū. mille denariū mille
aureū. et tot milia argētū. et ita de reliqs. et ī gtīs eiu
noīm ſecūde declinationis frequēter efficiūt.

CIX. Citra cētenariū et p⁹ vigeſimarium minor nuē
rus maiorē elegāter pcedit mediante coniunctione

Sed proſam ſcribentes et ſolutam orōnez in noi-
bus ſolum numerum et menſurā ſignificātib⁹ atqꝫ ī nūe
rorū noibus eaꝫ pleriūqꝫ ſeruamus cōſuetudinē et cir
tra cētenarium numerū/ſi quādo poſt vigenarium duo nūe
ri cōmemorādi ſūt/vt eorū minor pcedat et maior ſe-
quatur. vt hic eſt vnū et viginti annos natus. duos

et viginti annos viximus. tres et quadraginta dies navigavi. quattuor et quadraginta annorum cōſump ſi etatem. Sz vltra centenariū et circa vigenariū tritum ac vulgare ſervavi? ſermonē. et quod autē ſicut duo deviginti nonnūq̄ dicimus et duo triginta. ita et duo devigeſimum diem et duo detrigeſimū manifeſtum ē. ſed nō id quidem in frequenti eſt oratorū vſu.

cx. Indies et indiem

Quid īdies nōne pulcherrim? ſermo. At ſignificat p ſingulos dies: et quotidie. ſz cū quodā īcremēto. Vt tua īdies accreſcit virt?. indies hoīes ſapiunt. ſtultorū hominū īdies accreſcit īfamia: Idez vero idē ferme ē quod dietim.

cxi. Vt in verbis actionem aut paſſionem ſignificātibus varietati ſtudendum

In verbis tā actionē q̄ paſſionē ſignificātibus conſiderare debem? varias vocū īflexiōes atq3 exitus. et mō his mō iſtis uti p auribus iudicio. Vt fuere p fuerunt: amarūt p amauerūt. videre p viderūt. videbere pro videris. norim. p noverim. et de aliis quoq3 eodē mō. Sz ne quid fiat cōtra grāmatice artis p̄ceptiōes ac iura providendum eſt:

cxii. De quin.

Quin pticula quū vel inceperit vel exortetur. itez cōfirmet et quodāmodo interriget ſatis exploratū ē. ſed ea nos pulcherrime vtimur cū dicim? nō poſſū q̄n geſtiā nō poſſā q̄n deleaz. nō poſſum q̄n admirer. ſignificat eni fere nō poſſum me continere q̄ nō doleā. et ita de ceteris conſimiliter.

cxiii. De locus ē vel multū aut nihil loci eſt huic rei.

Quid iſtud nōne p̄clarum eſt vſu locus eſt huic rei. multū loci eſt gaudio. plurimū loci eſt trāquillitati.

17

et. Teren. et enī daue nihil loci ſegnitie. ſignificāt enim hec oīa vel oportere nos letari. vel trāq̄llos eē. vel voluptatibus affici. vel nō negligentes ac ſegnes eē: et ſic in aliis huiuſmodi.

cxiiii. De magnopere et ſimilibus

Nōnūq̄ vero duo noīa ſiue ꝑpoſitiōe addita ſiue nō vim aduerbii vi retinēt. vt magnopere p valde maxiopere p plurimū: maiorēnimodū p maxīe. mirumimodum p mirabiliter. et item mirādumimodum

cxv. De imprimis et ſimilibus

Sz ablīi caſus ſiue cū cōuertio ꝑpōnis ſiue ſine eo vi hūt aduerbii: vt iprimis ſignificat. enī pcipue ac pſertiz. et id vt greci dicūt aduerbium. ip̄z ſi ita appellādū ē pornate noib? iūgit. vt iprimis ſapiēs: iprimis erudit?. Sz ne a pposito diſgrediar paucis īterdū p paucū multis p multū vtim. verū hoc alio loco oportuni?. cxvi. de gerit cū noie magīſtratus ſiue iperii.

Iſte etiā modus optim?. vt ſi q̄s dicturus ſit quēpiā hoīem aliquē habere magīſtratum vel honorē ſeu imperiū. vt ex noīe honoris eiuſmodi et gero geris verbū pulcerrimā cōſtituat orōnē hoc pacto: Hic ē rome cōſul. rome ſe cōſulez geri. ita cōſimiliter īperatorē gerit. pricipē gerit: ptorē gerit. et alia huiuſmodi. ad hos enī viros rerū cura et admīſtratio pertinet.

cxvii. De interlegendū et ſimilibus

Uſitata et ppulcra ē ſermonis orō. vt gerūdiorū accuſatīs ꝑpoſita īter ſignificet (p̄) īpfectū īdicatiuū vel ſubiūctiui modi. vel alteri? et dū particulaz. vt īterā bulandū hoſtes offēdi. hoc ē dū ambularē. īterlegēdū videbas. i. dū legeres. Et ſic p varitate pſonaꝝ ita q̄

c

exponendū est vti modo explicam⁹. Sic ſerui⁹ i buc. Vir. Inter agēdū.i.dū agis: honeſta locutio ſi dicam⁹ iter cenādū hoc ſū locut⁹.i.dū cenarē hoc locut⁹ ſum.

cxviii. De in pro erga vel cōtra.

In p erga et cōtra pulcherrima ē actō ꝑpoſita. Vt me⁹ iure aīm⁹ i te beniuolentia. Vbiqz cū ſignificat erga: Iuuenalis inehit i domicianū Cicero habuit orōnem in. Catilinam. ibi enim contra ſignificat.

cxix. De apprime

Apprime p valde recte appoitur noib⁹. quēadmodū de īprimis ſuperi⁹ dictū ē: Vt vir. apprime nobilis res apprime vtilis. et ita de ſimilibus

cxx. Vt res apte cōiūgūtur adiectiuis poſſeſſiuis

Res nomē latū diffuſūqz ē: ſz eo pulcerrime vtimur cū adiectis poſſeſſiuis noib⁹. et ꝑferti huiuſmodi: Vt em̄ dicitur res bellica. res domeſtica. res publica: res familiaris: res militaris: et de ſimilibus pariter

cxxi. De preſtolor

Vt aliqua veluti ſignāda inſtituā preſtolor verbū plerūqz poete actō iūgūt. Cicero cōiectit dio. Vt quez preſtolaris: preſtolor iohānē

cxxii. Aſſentior et aſſentio/ipartior et ipartio

Multa ſūt verba quibus pro eadem ſignificātia et paſſiua vtūtur voce et actiua. et vt obmittā pene innumerabilia: Cicero frequēter in his duob⁹ mō actiuaz mō paſſiuā vocez vſurpat: aſſentior et aſſentio vbiqz eadem cōſtructionis forma et ipartior et īpartio. ī ceteris aūt id fit multo rarius.

cxxiii. Vſu venit

Vſu venit pro cōtingit. ornatiſſime ponitur

xxiiii. Vſurpatio et Vſurpare.

Vſurpatio et Vſurpare nō ita īuestigi debēt ſicut iuriſ cōſulti Vtūt'. ſʒ Vſurpationē oratores in frequētē Vſū nominat. et Vſurpare in frequenti Vſu habere

xxV. Deficit cū accuſatiuo.

Hec res mihi deficit a. deeſt mihi hec res: Vt deficit me dies: Vita q̄pꝛimū mortales deficit. ſʒ deſino hac re. magis poetarū eſt

xxVi. Ois pocs. Nūc aūt ne ea q̄ pulcriſſīa ſūt et oꝛnatiſſima omittam᷒: itelligēdū ē q̄ q̄ noīa tertie decliatiōis taz mīū q̄ gtīū ſingulare habēt ſimiles: p̄ſertim ſi gtūs pluralis ī iuz exierit: eorū frequēter actūs pluralis in is terminari ſolet raro ī es Vt oīs p oēs: mortalis p mortales: manis p manes. Similiter Vt ipē quoqʒ teſtat' priſcian᷒ ī ars et ī ōs terminātia reperiūt' Vt fontis fontes ptis ptes. pōtis et pōtes et ī reliqs rari᷒ id fit q̄ ē poetarum Venia.

xxVii. De poſtridie. Quedā aduerbia ſūt q̄ epiſtolis maxime cōgruūt ſicut ꝑpediē q̄ꝑrimū cito confeſtim et poſtridie: quod ignari litterarū et grāmatice artis expertes exponūt poſt tres dies: ſʒ tu ne eodē deducaris errore crede poſtride ſignificare poſtero die. et eo pacto. M. C. accepit et alii eruditiſſimi Viri

xxViii. Primū/deinde p̄terea adhec/poſtremum. At ſi qs multa referre Velit p priore ponat primum Vel primo. Verum cū ē in Vſu. p ſecōdo deinde Vel ſecūdo loco. pro tertio p̄terea Vel tertio loco. p q̄to quod per raro accedit adhec Vel preterea Vel quarto loco. in calce poſtremo Vel poſtremū Vel demū ſit igitur huiuſmodi exēplum. Tria ſūt

magnā mihi afferūt volnptatē.pmū enī q optimū a
micū nact9 ſū.deīde aūt q ſingularē tuā erga me ſepe
teſtificaris beniuolētiā.poſtremū vo q te icoſumiē in
tellexi. cxxix.de ordīe harū cōiunctionū enī aūt vero

Qua ī re id quoqz aduertēdū ē.q tres iſtemni9 cōiū-
ctiōes recto atqz viſitato ordīe.q̄ ſūt enī aūt/et vero/
ſz tu hec oīa ac multo plura facile cognoueris.ſi cicero
nis ſcripta et īprimis eius epiſtolas lectitabis.

cxxx.Memorie proditum eſt

Memorie ꝑditum ſignificat ſcriptū ē multa talia
ornatiſſime vſurpantur variis cū ſignificātiis vt me
morie tradere mādare ſcriptis mandare litterarū mo
nimentis quorū ferme oīm eadē vis eſt.ſed manda-
re memorie aliud ſibi videtur velle

cxxxi.Fallit me hec res

Fallo verbū tritū ē apud ciceronem.fallit me hec res
dicimus.fallit te ſpes:quod eſt fruſtratur et decipit.

cxxxii.Miſſum facere

Miſſum facere.i.dimittere venuſtū et ornatū ē,nā
hanc rem facio.ſignificat dimitto illam rem

cxxxiii.De ne et quidem

Ad hec et ī eadē orōne dite he particule ne et q̄dē pul
cerrime ſunt.ſi q̄s fuerit illis recte vſus.nam cū ponū
tur ſemꝑ aut aliq̄d dictū eſt aut mente concipitur.vt
ne audiui quidem ſignificat enī exēpli cauſa nō ſolū
vidi ſed neqz etiam audiui.Itē aliud exēplū philoſo-
phie ſtudia democritus nō modo intermittit ſed ne re
mittit quidem:remittere namqz philoſophiam eſt re-
miſſius philoſophari.

cxxxiiii.De ordine plurīū ſine cōiunctione

Sed ea quoqȝ adhibēda diligētia eſt ſi qñ plura ponim⁹ pſertim ſine copulatione ꝗ articul⁹ ē et ſi idē videatur ſignificare. qd vehemēti⁹ ſonat magis collocetur in calce: vt una virtus laudāda pbādaqȝ eſt: nā pbanda ē magis qd ſit aīi iudicio. M. grāt⁹ diligere/amare/colere dēmus. pbatiſſimos hoīes verāt⁹/obſeruant/admirātur. ꝗ turpia/obſcena/tetra/feda ſunt. ea fugere et aſpnari debem⁹. Virtutis officiū ſūma laus ē na hȝ officiū acceſſionē actiōis. Sȝ ī his quoqȝ ordo ꝗdā ſpectand⁹ eſt: ꝙ ſi tria ſūt quorū duo ptē aliquā ſignificēt: tertiū ſit cōmunius: id pfecto plerūqȝ dȝ ī fine collocari: niſi ſe habuerit quodā gnīs. mō: nec cū e cōtra fit. qd nūc liqdo ac pſpicue patefecero exēplis. ac priores exēplū ē. Ois ī adipiſcēda vtute cura/opa diligētia ponēda ē. eſt eīn cura cōſiliū aīi/opa corpis/diligētia vtrūqȝ cōplectit̄. Itē in republica plurimū induſtrie/laboris/tpis ponēdū ē. Amicos cōſilio/ viribus opa adiuuare debem⁹. Alteri⁹ nota exēpla ſūt. nō ſunt p ſe res cōmode expectāde diuitie/voluptates honores cōmodū. cū gnīs locū deteneat cui⁹ ſpēs ſūt multe/ puta q̄s numerauim⁹. Atqȝ e item aīalia q̄cȝ hoīes. cq/leones bonū vidētur appetere. ſed vtrūqȝ ſeſe res hēat ſi multa ſint quod plurīs eſt debet poni in fine. Iam vero ad alia procedamus.

xxxv. de quiſquis/ vtut/ vtubi

Multotiēs geminato ī ꝗbuſdā tā ꝓ.bis ītimis ꝗ aduerbus tantū valet ꝗti id nomē ſemel et cūqȝ. vt quiſquis p ꝗcūqȝ. quotquot p quotcūqȝ. ꝗti ſcptus p quātuſcūqȝ: qualiſqualis pro qualiſcūqȝ: vtut p vtcūqȝ vtubi p ubicūqȝ. et id aduerte diligenter.

cxxxvi. Accedit

Accedit .i. additur quod vsitatum est tam pulcerrimum vti debet. Unde accessio additionem signat. Ut ad meas miserias mihi accedit dolor .i. additur

cxxxvii. Confido

Cōfido nō sicut quidā arbitrant' nescio quo pacto cōstruitur: sed iungitur aliās dtō aliās ablto casui: et i his potissimū vsatur q ad aīum spectant. Ut cōfido tua virtute tua humanitate: tuo cōsilio. et idē de aliis hmōi.

cxxxviii: Credo pro cōmitto

Credo quoque pro cōmitto ornatissimū ē. Ut credo tibi cōsilia mea. credo tibi grandē pecuniam. et sic de aliis.

cxxxix. Grandis maior vel minor natu

Grande adiectiuū nomē p li vel etati cōueit vel pecunie. pecunie exēpla supra posuim'. sed hic grandior nestore videtur. Videtur quod nestorē vicat etāte et āntecedat hic est grandis natu significat lōgeuū hoīem. atque ad modū senē. Et quia de mētio facta ē maior natu ornatissime significat seniorem sicut minor natu iuniorem

cxl. De parenthesi

Insup haud itlepida fit iterposita nōmī quod i orōne atque interiecta parenthesis. Ut dedisti ad me q mea est summa voluptas suauissimas lrās. oēs amicos nisi fallor plurimū admiror. scire veli ex te ea namque est amicorū cōsuetudo. qd nup i causa M. anthonii egeris. et ita demū re postulante nostram hmōi orōnem interpositionibus aspergamus

cxli. De increbuit

Hec res apud me icrebuit. fere significat ad aures meas puenit. et rei noticiam significat

cxlii. Ut nos neſcire quid dicemus.

Neſcio hanc rē. ignoro p̄terit me fugit: me latet me huiꝰ rei neſciꝰ ſū/ignarꝰ ſuz: hec res ſciētiā meaz fugit

cxliii. Reliquū eſt pro reſtat.

Hoc requū eſt. i. hoc reſtat ꝑpulcre et magno cū orna tu idē ſignificat. Exᵐ ē. oīa tibi et fortuna et natura tribuit reliquū eſt ut bene et laudabiliter uiuas

cxliiii. Uulgo id eſt ubiqꝫ

Rumor ē uulgo. i. ubiqꝫ et cōmuniter. dr̄ et ornatꝰ ſer mo eſt.

cxlv. Accipere ꝓ audire et cognoſcere

Accipere ꝓ audire et cognoſcere pꝛemiſſe dr̄. Ut acce pi rumoribus: quorū ē icertꝰ auctor. Accepi hoīem fa= ma. q̄ certo auctore cōtinetᵗ Accepi nūcius. i. nūciationi bꝰ quos citius ad me remiſit. Accepi l̄ras q̄s plerūqꝫ ab amicis accepimus. et ī aliis cōſimilibus locis.

cxlvi. hiſce/hoſce/haſce

Pronoībꝰ articularimꝰ demōſtratiuis cōſueuerūt orato res addere ce adiectiuā ncē ī his caſibꝰ q̄ ī. s. deſinūt eufo nie cā. Ut hiſce hoſce haſce ꝓ his hos has

cxlvii. De trāſlatōne huiꝰ p̄poſitionis cū

Sepe p̄poſitio que p̄poni ſolet poſtponitᵗ etiaz ſi gnificantia eadē manet. et in q̄buſdam q̄dē ſemp. que ſunt mecum/tecū/ſecum nobiſcū/uobiſcū/in q̄bu; daz quoqꝫ non. ſemp. Ut qui cū/quo cū/ quibꝰ cū/te ꝓpter ac etiam propter te idem ſignificat. et ſic quibus cū et cū quibus. et ī his potiſſimū ea p̄poſitionū trāſlatio fit que modo enumerauimus.

cxlviii. Clam p̄poſitio potiꝰ q̄ꝫ aduerbium.

Claz plerūqꝫ p̄poſitio ē et nōnūq̄ꝫ aduerbiū. ſꝫ orato res p̄poſitionem potiꝰ accipiūt ſiue iungātur ablt̄ō Ut

priſcianus ſenſit ſine actō: qđ opinatur donat⁹ Ut clā
me pfectus eſt.i.me neſciente. cxlix. Coram
et prepoſitio et aduerbiū. Corā cū accētu ī prima
ſyllaba ꝑpoſitio. ē. et qđ ſignificet nemo ē q neſciat. cū
accentu vero ī vltima ſyllaba aduerbiū pulcerrimum
eſt ſignificās vt ita dicam pñtialiter. quo frequētiſſi-
me viri docti vtuntur. Ut apud. M. tce. cupio tecū co-
ram iocari. i. pñtialiter. etiam coram tecū loquor
cl. de aduerbiis ī. i. o. et u. deſinantibus
Multa aduerbia ī. i. exeūtia ī ipſis epiſtolis pulcerri
ma ſūt. ſed hec ī primis ruri/ veſperi/ domi/ belli. mul-
ta itē in. o. Ut ſero/ ſerio cōſulto/ poſtremo/ falſo meri-
to/ precario. cetera vero in eodē exitu deſinentia haud
in frequēti ſūt vſu oratorū. In. u. vero nō multa ſunt.
Ut diu. cui⁹. ſignificatio manifeſta ē. interdiu qđ ē qua-
ſi īfra mediū diei tps. et noctu p nocte. qđ magis no-
mē ē vñ diu noctuqꝫ dicimus.
clj. Nullus pro non.
Nullus nulla nullū nōnunq̄ p nō ꝑferri ſū ee ē v̄
bo adiūcto. Ut nullus ſū. i. icerii. reipub. nulla eſt quaſi
nō eſt. i. extincta eſt Idqꝫ ornatiſſime fuerit
clii. Preſto ſum. i. aſſum vel appareo
Preſto ſū ſignificat aſſuꝫ et fere appareo. et ſic idē ad
uerbiū eiuſdē v̄bi modis oib⁹ ac tpib⁹ permiſte cōnecti
tur ī eadē quē mō poſſum⁹ ſignificantia. Ut ꝑſto mihi
fuit ſermus eius vrbē ingredienti. i. affuit
cliii. Licet mihi bono viro eſſe vel bonū virum
Lꝫ mihi bonū virū eē. et lꝫ mihi bono eē vtrūqꝫ lati
ne atqꝫ vſitate dicitur. ſꝫ id poſteri⁹ magis oratorū ē.
cliiii. Perpetuo iperpetuū aduerbia

Perpetuo et īperpetuum aduerbia pro eodem ponū
tur et eis frequenter vtimur

clv. Deuincio p obligo.

Deuicio verbū pulcerrimū ē cū pcipue epistolis con
gruit. significat et deuicio obligo. et deuict⁹ obligat⁹.
ſicut et ſepe obnoxius: quod nō ſolū trito more. ſigni
ficat quod notū eſt ſed etiā deuinctum.

clvi. Collocare apud aliquē benedictum

Collocare apud aliquē beneficiū eſt alicui bñficiū
facere: vt apud gratos viros bñficium collocaſti.

clvii. Gratificor

Gratificor tibi hāc rē pclare vſurpat' p gratū facio

clviii. De indulgeo et ignoſco

Indulgeo vbū ē ſane aptiſſimū et ſplēdidi ornatius:
qd et dtō iūgit' et ferme ſignificat do opā: atqꝫ ita ex
poī'. vt hic nimio ſomno īdulget. i. nimis dormit: ni
mio cibo īdulget. i. nimis de aliis cōſimili pacto. In
dulgere ē ipſi cōſidere. et eſt verbū luxurioſū quandā
deſignans clementiā. et indulgētē parētē appellam⁹
lebiore erga liberos īgenio. ꝙre et id ignoſco plurimū
differt et ignoſco parco. i. do veniā ſiue excuſatū hēo.
ignoſco tibi qd exēpli cauſa adimiſeris ſceleris īdul
geo vero vt multa agere impune queas: quorū vborū
diſcrimen diligētiſſime cōſiderandum eſt.

clviiii: Tantus/quātus

Tāt⁹ ta. tū. et qñtus eodē mōſe hñt ī orōe. vt raro alterū
abſqꝫ altero ponat': vt cōcio hec tāta ē qñta an hac vn
qꝫ fuit. trib⁹ mihi tantū qñtū nec agnoſco nec poſtulo:
tantū in te eſt doctrine qñtū in doctiſſimo ſolet ee viro

clx. Talis qualis

Talis et q̄lis alterū:creberrime ponitur rato utrū qz. ut talē ſolem? ſentire bonū uirū et ſubiteſligimus qualē dicim? et ecōtra orator eſt illuſtris qualis alter nullus reperiatur. Uerū hec de his ſatis

clvi Uel pro etiam

Uel p etiā pticula in multis locis rectiſſime cōgruit ut hānibal fuit iperator uel oīm primus. tua eximia uirtus ut te amem uel maxime impellit.

clvii. Verſor

Verſor verbū in frequētiſſimo ē uſu ueterū ac diſertorū hoīm perdiffuſaqz eſt eius uerbi ſignificātia ac deniqz uariis poteſt rōnibus exponi. ut ego verſor i litterarū ſtudio. i. do operā litterarū ſtudio. ꝟt? circa difficile verſatur: i. ꝟtus in difficili cōſiſtit. verſam̄ in tenebris. i. fere ſum? ac uiuim? et quaſi ſtam? in tenebris. et qd̄ eſt exēplis ſuperiorib? declaratū duos ſibi plerūqz ac frequētius caſus poſtulat. nā aut actio iūgitur prepoſita circa. aut ablatio in precedente. nā cū actō ut an fundū verſari ad portem ꝟſabatur praro dicta ſūt: ſed quēadmodū ceteris rebus oīb?. ita huic ſūma adhibenda eſt diligencia.

clviii. Enimuero ſiquidem

Nōnūq̄ due pticule ornatiſſime cōiungūtur quarū e adē ſit veriuſqz ſignificatio. ut enimuero. nā p explēda ſententia altera dūtaxat ſufficere poterat. et ſimiliter ſiquidē cū cōplende ſententie eo i loco aūt pticula nullā oīno uim hēt ſiquidē p ſe ſignificat ſed ſi.

clviiii. Quoad

Quoad p quouſqz et p qū nō min? ornate poit̄ q̄ ſane. ut uolo in urbe eē quoad tu redeas. ita i pleriſqz

locis conſimiliter accipi poteſt.

clxv. Suſcipere

Suſcipere nõ ſolum quod trit⁹ vulgatuſq; vſus ha bet ſignificat qđ ē ſupſe accipere et quodãmõ adducere aliqđ: ſed etiam p ornate poſitũ i epiſtolis cõmēdatũ habere vt ſuſcipit ciceronem ceſar i ſuis reb⁹ adiuerſis q̄ vtiq; poſtrema ſignificatio/haud quãq̄ ſi q̄s iſpiciat accurratius a priore iſta aliena eſt.

clxvi. Poſitiuo adiũcta negatio contrarii poſitiui pleruncq; vim tenet.

Opiã quoq; rõ ē: vt poſitio adiũcta negatio cõtrarii poſitiui vi ac ſignificationē teneat: ſ; nõ ita plene tũ et accurrate iſtam expleat. Cui⁹ rei excẽpla ſubiiciamus. Hic vir eſt haud iprobus ſignificat eni fere hominē pbũ poti⁹ q̄ i pbũ. eē hēndũ. et pbũs haud ignobilis hiſtrio nõ iſlepidus. miles nõ iſtrēnuus: ciuis haud malus. nã in his eorũq; ſimilib⁹ recti⁹ atq; vſitatius dicitur qñ vis laudis cuiuſdam eſt. ſ; quaſi diminute et quaſi de fraudare laudis

clxvii. Peto hanc rem a te

Quod grãmatici dicũt peto te hanc rē ornati⁹ nec minus latine dici queat peto hanc rem a te. et id plurimũ cicero in epiſtolis conuenit

clxviii. Conficior pro pereo

Cõficio paſſiua voce crebro vſitaiũ ē p eo fere qđ eſt pereo. vt cõfect⁹ ſũ. i. cõſũpt⁹: vt vir iõps ac miſer fame frigore vigore cõficitur. et ſicãm⁹ etate et ſenio cõficit' ac merore labore et ſenio cõfect⁹ et dr aliñſic ꝑ multis

clxix. Ablatiui tum participiorum tum aliorum peruen iſtam reddunt orationem

Ablti caſus nã pticipiorũ ſolũ verũetiã oĩm aliorũ ĩ orõne pcõcine ponũtur,pſertiz ſi qua fuerit ſignifica tio tpis.et de pticipiis qđ ẽ maifeſtũ eſt. vt regnãte oc tauiano ceſare parta eſt vniuerſo orbi pax.quaſi qua tẽpeſtate regnabat octauian⁹ ceſar Et aliud dyoniſio ſyracuſis tirãnidẽ gerẽte grauiſſima ĩ ſicilia bella ge ſta ſunt.i.ĩ quo tpe ſiracuſanorũ dyoniſi⁹ tirãn⁹ erat Sz eodẽ quoqz mõ alia q̃daz ſe hñt noĩa.maxĩe ſi di gnitatũ et honorũ extiterit.vt cornelio et galba edili bus curuli'b⁹ acte ſunt ĩ theatro fabule Quidã addũt pticipiũ exñtib⁹.ſz nos phibem⁹.qđ ad venuſtatẽ o rõis nõ ptinet addi oportere.atẽ ſcipiõe cõſule peni de uicti ſunt ſcipiõe ĩpatore euerſa ẽ numãcia.et reliqua eiuſdẽmodi pariter.

clxx.De genitiuis cũ poſſeſſiuis pnoib⁹.

Lzetiã tã grãmatice q̃ oratorie gtõs quorũcũqz caſu aliũ cũ poſſeſſiuis quocũqz caſu pratis cõiũgere. qđ et priſcian⁹ tradit:vt mea cã veit et ceterorũ amicorũ meũ agrũ et marci ãthonii hoptlati ſũt tuo amico et fris gratificare.tuũ ĩpatorẽ ſectare et corioſanũ o no ſter ac fris amice.ſua iſte cõfidit et ciuiũ prudẽtia Atz ita figurat' cõſtructioĩ oib⁹ poſſeſſiuis.hic te.iſtõ meo pſidio atqz hoſpitis. clxxi.de ntõ poſſeſſio cũ gtõ poſſeſſoris. Idqz peit⁹ ĩſpiciẽdũ ſit.qnqz etiã diſcre tõis ſeu abũdãtie cuiuſdã cã ſolz addi gtõ poſſeſſoris et ntĩs poſſeſſiuis vt ſu⁹ ẽ.c.ceſaris mos.i.ei⁹ et nõ alteri⁹.ſu⁹ ticii fili⁹ herea teſtamẽto cõſtitut⁹ ẽ.ſu⁹ v ĩpe quoqz priſcian⁹ expoĩt ad diſcretionẽ ei⁹ ptinet qui ſcđz leges ſu⁹ nõ eſt.i.ſub ptãte patris legitimi nõ eſt ſu⁹ aũt p vnuſcuiuſcũqz pprio accipitur.qđ ipm apđ

viros eloq̄ntiſſimos frequens eſt.

clxxvii. Quid diſtant die quarto et die quarto

Die quarta vt noni⁹ marcell⁹ etiā teſtis eſt et die quarto nō idē ſignificant. ſꝫ maſculino gn̄e p̄teritū tē p⁹ deſignatur feminino futurū/qḋ vetuſtiſſimi tn̄ aliter ꝓtulerūt. vt ſic die quarto ꝓ eo eſt qḋ aliter nudiuſ quartus dicitur: nudiuſtercı⁹: et idem de aliis

clxxviii. quid intereſt inter tua cauſa et tui cā feci.

Tua cauſa feci/et tui cauſa feci: ne p̄ter veterū et doctorū cōſuetudinē aliq̄d efficiam⁹ inter ſeſe haud mediocriter dicernūtur. Nā tui cauſa dicim⁹: ſi q̄d ei ad quē ſermonē vertim⁹ p̄ſtiterim⁹. vt tui cauſa ad antoniū caſtra ꝓfect⁹ quod ē tuēdi tua gratia. Sꝫ tua cauſa cuz tua/vt ita dixerim/cōtēplatione aliq̄d alteri p̄ſtiterimus vt tua cauſa fratris tui cauſam egi

clxxix. de differētia inter gt̄os primiti et poſſeſſiui.

Et q2 aliq̄d de his q̄ ad poſſeſſionē ſpectāt locuti ſum⁹ aut ab re fuerit differētiā iſtam ꝓferre i mediū q̄ inter gt̄os p̄mitiui ē et poſſeſſiui. vt mei tui ſui nri et veſtri q̄ tandē pulcerrime priſcian⁹ expoīt. Vox nāqꝫ ē eadē vtbis ip̄a longe diuerſa cū gt̄ūs primitiui ſimplicē ſignificat poſſeſſionē. poſſeſſiui v̄o duplicē: vt mei ami c⁹.i. me⁹ amic⁹. ſꝫ mei filii amic⁹ duplicē poſſeſſionē cōtinet. alterā meā i filio: alterā filiā i amico. qḋeo ſubiecim⁹/ne cū ornatū reqrim⁹. v̄borū vi ignorem⁹ ipſaz atqꝫ i errorē quēpiā ignorāter icidam⁹. ſꝫ nūc īſtitutū ꝓſequamur

clxxx. In mētē venit

Hec res mihi i mētē veit dicit̄. et cū gt̄ō hui⁹ rei mihi in mētez venit: nec mihi cure eſt an p̄ ītio gt̄ūs poſit⁹ ē vtrūqꝫ vero non ſolon poete ſed etiam. M. cicero vſurpauit.

d

clxxvi. De temporū cōmutatione.

Oratores ſicut et poete ꝑſepe pn̄tib⁹ tpib⁹ vtūt ꝑ p̄teritis, nōnūꝙ̄ et ꝑ futuris: verū id q̄dē multo rari⁹. ſʒ cōtra ad crebro fit niſi forte inq̄tū verbū qd̄ futuri tpis ē/p̄teriti loco vel pn̄tis accipiam⁹. Sʒ multaq̄ ſup his dici poſſunt i aliud quoqʒ tp̄s ſeruamus.

clxxvii. Similis gtō/et plenus dtō

Similis et plen⁹ noia quorū pri⁹ dtō iūgit, poſteri⁹ etiā ablt̄ō oratores vt plimū ac fere ſꝑ gtō iūgūt. vt ſimilis es tuorū maiorū dignitatis et officio es plen⁹ nōnūꝙ̄ vo ſʒ praro ꝓferūt cū ſupiorib⁹ caſibus

clxxviii. vt ipatiis ſubiūctis verba iūgūtur:

Sepenumero etiā ma[illegible]oris ſignificātie cā vel ornatiſſime ipatiuis ſubiectia verba iūgūtur, qd̄ cicero ſepe efficere ſolebat, quale eſt illud. Cura vt vir ſis. et alio loco ſcribent ad filiū. Effice et labora vt excellas

clxxix. Decurritur/cenatur preudetur

Decurritur ſpaciū cenatur rhomb⁹, prēdet turtur cō ſimiliaqʒ pulcerrime dicuntur. clxxx. vt trāſitia verba abſolute ꝓferūtur. Atqʒ vt abſoluta iterdū verba obliquis caſib⁹ iūgūtur ita trāſitia quoqʒ licet nōnūꝙ̄ nō ſolū ꝑ grāmaticorū more, ſʒ etiam pro oratorū cōſuetudine abſolute ꝓferūtur p̄ſerti vero ſi q̄ ſm paſſio cū actōe ip̄a ſignificatur. qualia tria ſūt lugeo/rideo/metuo. q̄ cū tranſitia ſūt, nūc abſolute ꝓferūtur. clxxxi. ed terminatis i būd⁹ Que i būd⁹ exeūt noia nō tā ſimilitudinē ſignificāt qd̄ pleriqʒ arbitrātur ꝙ̄ abūdātiam quandā poti⁹ ac vehemēti⁹. vt gloriabūd⁹ nō tā glorianti ſimilis ꝙ̄ abūde vehemēterqʒ eſſerēs. Quā opinionē eloquētiū atqʒ ꝙ̄ erudit[illegible]

ſimorū hoīm vbiqꝫ teſtioniis cōprobatā.tu quoqꝫ fir
miter āpſectere nā vt alios obmittam.a.geli⁹ autor
ꝓbatiſſim⁹ ex ſuia quoqꝫ doctiſſimi appoſtuaris le-
tabūd⁹ dicitur ꝗ abūde let⁹ ē.extra būd⁹ ꝗ lōgo atqꝫ abū
danti errore ē.et tu quoqꝫ eiſdem vtere noībus:

clxxxvi. De fretus. Fret⁹ ta.tū. icerte origi
nis ablīō iūctū pulcerrimū ē.et ſignificat fere cōſiliū
atqꝫ auxiliū.vt veſtra humanitate fretus.veſtra ſa
piētia/nō mea virtute fretus. clxxxvii. Certiorē
facere. Certiorē facere vitate atqꝫ frequēter ī epi
ſtolis vſurpatur.nam facio te de hac re certiorē.i. tibi
ſignifico hanc rē et ſepiſſime velī me de tua valitudi-
ne facias certiorē. clxxxviii. De hēo. Hēo varia
cōſtructiōe figuratū plurimū ornati⁹ hꝫ vt vn hec reſ
ſe hꝫ qd ē fere vt ita dicam ſtat bn hec res et ita bene
hēo me et cū participiis bn me habēs cedeo rure et cō
trariū aduerbiū ſimiliter et verbo. iūgitur qd ē male.

clxxxx. De participiis futuri temporis

Participia ſepenumero futuri tēporis ornatiſſime
uſurpantur.vt ſcriptur⁹ ſū ad ſcipionē lrās quod ē fe
re debeo ſcribere.Et aliud tu ad edes eras iturus es:
quaſi ire debes cicero ē athenas profectur⁹.i.dꝫ athe-
nas ꝓficiſci.ꝓfant⁹ ī ciprū traiectur⁹ ē fere ē nauigare
dꝫ in ciprū.Qd idcirco ita expoſuim⁹ qm̄ hi ꝓprie na
uigare.i. trāſmittere.i. ſoluere cū ſociī.ſignificat vn
ꝓficiſci.i. demū traicere dr qd eūdē deſignat ꝗ rate
vehitur vt cicero ſoluit athenis et aſiam traiecit.verū
ad propoſitū redeūdū eſt. Iſta igitur pticipia ꝗ a ver-
bis manant paſſiuis.paſſiue quoqꝫ expoi debē.vt
cui⁹ inſons aius eſt mulctand⁹ nō ē.i.mulctari et pu-

niri nō dz. fōtes accuſādi ſūt. i: accuſari dñt. Vir flagitioſ⁹ ē trudēd⁹ i carcerē. i. cōiciēd⁹ i Vicula: et alia reliq̄ exponāt Vt ſupra dixim⁹ Nec tñ negaueri q̄n eorūdē pticipiorū alia quoqz rō ſit ſz ea nos mō pſeq̄mur i p̄ſentiarū q̄ Venuſti⁹ eloq̄uz reddūt. clxxvi. de repeto

Quid repeto: nōne ppulſere voit ſi q̄d ei acceſſerit: neqz actiūs ſolus caſus / ſz etiā ablt̄ūs. Vt repeto hāc rē memoria: quod nō teneo memoria ſignificat Vt per multi extimāt: ſz poti⁹ meōria Voluito et reminiſcor: q̄ſi obliuioni traditū rurſū inueſtigo meōria. hoc nos Vti Vbo ornatiſſime poterim⁹. q̄m eodē et Veteres eloquētiſſimi frequēter Vſi ſunt. hic illud de oratore ciceronis libro. cogitanti mihi hac meōria repetēti et affrican⁹ a neuio accuſat⁹ tribuno plebis / q̄ ab ātiocho pecuniā accepiſſet cōmodiſſime eo Vbo Vſus ē. Meōria inq̄d q̄rites repeto hūc diē hodiernū eē. quo hānibalez penū inimiciſſimū huic iperio Vici in affrica et ppetuaz pacē Vobis ac Victoriaz pepi iſepabilē Verū capt⁹ igenti Voluptate lōgi⁹ i affricā Vbis referēdis pgreſſus ſum q̄pobrē ad Veſtitū iſtitutū referat ſe oratio

clxxvii. p maiori diē obire: mortē appetere. et ſimilia. p Viuere aūt Vitam agere / degere etatem. et ſimilia ornate dicimus.

Optimū factū. ne eiſdē aut mōis orōis aut Verbis Vtam et q̄d initio dix im⁹ Varia plurimū pbat orō et ſi Veluti q̄buſdaz floſculis aſpgit. Vt pmori diē obire mortē apetere. aīaz expirare. Vita d'ducere. aīaz efflagitare: Vita defūgi: rebus humanis excedere ex Vita migrare res deferere humanis. exire de Vita. mortē obire extremū claudere diē: īterire. occidere cōſimiliaqz et iterum pro Viuere Vitam agere; degere etatem.

clxxxviii. Ut ludo ludū. sic et viuo vitā di-
cimus et consimilia. Et ne sigillatī cuncta
cōplectar illud hoc loco aduertēdū sit: q sicut ſepe dici
mus ludo ludū/pugno pugnam/ſeruio ſeruitutē/do
leo dolorē et similia. ita et interdū viuo vitaz viuo mi
ſeram ſeu felicē vitā. Ut ſi qs dixerit q expeditā fuerit
vitam cōſecuti hi viuēt beatam et īmortalē vitam et
qui p̄clarū certamen. certauerit āpliſſimis donabitur
muneribus Et qd de varijs dixim⁹ orōnis mōis. id
ipm de ſingulis ptibus intelligēdū ſit. Ut p oro rogo
p̄cor. obſecro/p q̄ſi pene/ferme reliqua tulp̄e cōiecta.

clxxxix. Id genus. Id gen⁹ p ei⁹
generis qd fere simile nomē exprimit ppulcre et vſi-
tate dicitur. Ut multa ſūt id gen⁹ mōſtra. De multis
id Genus reb⁹ locut⁹ ē. qd eſt ſimilib⁹. et ita in alijs.

cxc Ex ſententia Ex ſentētia
quaſi ſecūdū voluntatem et proſpere. Ut geſta res ē ex
ſnīa: quod ē p ut optabam⁹. et tibi id venit ex ſnīa. et
multis in locis cōſimiliter. cxci. Inferre
Inferre iniuriā q̄ſi iniuriā facere. man⁹ īferre alicui ē ali-
quē pulſare. īpetū ī quēpiā facere: ē quēpiā cū īpetu et
quaſi vi adoriri et irruere cxcii. Dare veniam
Dare veniā pulcerrimū eſt ignoſcere et licētiā cōcede
re ab initio etati) hūc te amicū amicitia mihi tecū ē a te
neris ānis a pmo pris etatis tpib⁹/a teneris vt gre
ci dicūt vnguiculis/a cunabis ipis amicitia mihi tecū
ē et hmōi etas pulcerrime adoleſcētiam ſignificat.

Ferie ſid⁹ optie atqz optimis. cxciii. Ferie fed⁹
cauſis ex feraliū cōſuetudīe ſignificat fed⁹ cōponere vt
pſepe icēū ſeu pcuſſū fed⁹ ē cōſtitutū et cōpoſitū.

Eſt mihi nomē ſci- cxciiii. Eſt mi nomē. ſcipioni
pioni. ſcipioni cognomē africano fuit. cui pago troia-
no nomē ē. et ſic de reliq̄s dtō caſu pluſitate ac pulcerri
me dr̄ q̄ eadē et aliis quoqꝫ mōis dicūt̄ ſꝫ frequētius
mōs ſuꝑiores apud eloquētiſſimos et doctiſſimos vi
ros inuenies. cxcv. Aiūt/fertur dicitur.
Cū tritū ꝓ vū volum̄ oñdere et qd' in ore populi eſt
vtim̄ vel iꝑſonali fert̄ vel ꝑſonali verbo aiūt. et non
nōꝗ dr̄ et eis ſingulis vt ꝑponim̄ et raro ita ſꝫ iterdū
qd' excēpla hmōi ſūt. nā ſerenes vt aiūt ſurda debem̄
aure trāſire et itē. nā ita fertur niſi ꝗ tuta ſit fides itez
aut turpe ē vt dr̄ tumultuantē de grādu deiici.

cxcvi. Mediam ſuper noctem

Nōnunꝗ ita dixim̄ noctē ſuꝑ mediā vigilauim̄. qd'
ē vltra mediā noctē vigilauim̄. Idqꝫ et ſerm̄ ipe te-
ſtatur. et quorūdā veterū cōprobat auctoritas.

cxcvii. Tendo

Cōtra ſermonē tuū tēdo. i. rñdeo tibi ſicut et tēdo con
tra iter. i. tibi occurro ſꝫ hec haud i frequēti vſu orato-
rū īuenies cxcviii. Macte. Macte magis aue
te et eſt glorie et laudis ſermo et pleruqꝫ ablt̄o iūgit̄
vt macte virtute eſto Idqꝫ vſurpāt et ſcriptores hiſto
riarū et demū oratores ipt q̄ ſermo vt multi erudiſſi-
mi tradunt a ſacris deductus eſt.

cxcix. Ad explicādū locū ſiue genus genti
le ac patrium effugimus Quotiēs aliciu
explicaturi ſum̄ ſiue genus ſiue locum gentile ac par
tium nomē effugimus qd' qui ſecus efficerit fortaſſe
latine locutus ſit. ſed inepide atqꝫ penitus īdecore vt
q̄ fuerit a ſyracuſis oriūdus. nō de ſyracuſis dicent̄ uz

ſed ſyracuſanus.nō de athenis:ſꝫ athenieſis.et ſic de aliis.Atqꝫ i gn̄ib⁹ et familiis nos nō de eū abſtō vtimur vt multi ſꝫ in nomē effingim⁹.vt non de ſtauris ſed ſtaurus nō itē de grecis.ſed grec⁹ nō de catulis ſꝫ catulus nō de datis ſed datus.Quam ꝙdē ad rem nō inerito aſſerēdū ſit.qd pliniꝰ ipē aiebat.ꝙ deriuationes nō hñt firmas regulas:ſꝫ epeūt terminātūrqꝫ vti ipſis auctorib⁹ placet.ſicut a thauro thaurū/ thaureū thaurinū dicimus.et quos nos romanos dicim⁹ dicūt greci romeos quos nos cartaginēſes/illi carthidonios vocāt.Sed i enſis/us atqꝫ as/ſi ad loca ptinēt freqūētiores terminatōes ſūt:vt albanēſis/veronēſis/cluſin⁹/tarētinus lacedemonius/ſyracuſanus arpina.Alii quoqꝫ ſūt eorūdē nōm epit⁹.ſꝫ hi frequētiori vſu celebrātur.qd idē et i ꝗbuſdā aliis fit.ꝗ neqꝫ a generis noibus fluxere.neqꝫ loci vſu⁹.vt terētian⁹/cremes/platonic⁹/giges ſocratic⁹/gorgias:ꝗ oia a ꝓpriis ꝑfecta ſūt atqꝫ originē traxere.ſed ꝗ alia de hac re dici pñt;turpe cogitatiōe complectere..

cc. Conor

Conor hāc rē optie ac ꝑuenuſte dicim⁹.ꝑſerti ſi difficilior ſit et ardua.quo pacto cicero ſepe vtebat.vt de ꝑfecto oratore magnū op⁹ et arduū briue conamur.

cci. Studeo

Et ſtudio ſi qd ſtudioſi⁹ effecturi ſum⁹.etiā actō pulcerrime iungitur

ccii. Deſidero.

Deſidero ꝯbū pulcerrime poſitū ē.nā cū deſideriū ſit abſentiū rerū:ꝑ ſepe dicim⁹ deſidero amorē tuū.ꝗſi tu nō me amas deſidero prudētiā.ꝗſi ſis inſipiens.et item de aliis

cciii. Complector

Cõplector ꝓ diffuſum ẽ atq; ornatũ verbũ. p̃ſertĩ vo aliq̃bus adiectis hoc rõe. Vt te amore ac beniuolentia cõplector. ꝓ te amo cogitatiõe cõplector qḋ ẽ cogito et id eſt animi. ſicut facultate cõſequor eſt rei ipſius

cciiii. De gerũdiuis Illud ignorãdũ nõ ẽ ꝙ gerũdiuꝰ modus ab oĩ verbo ſimili. ꝓcreatur/ſi q̃n nobis foret eo opꝰ. Vt cãtando rũpitur anguis. i. dũ cãtat. Vt ait ver. et alio i loco actiẽ dictũ ẽ cãtando tu illũ i. dũ cantis id efficere atq; vſurpare oratores q̃unt.

ccv. De quarto p̃tor et q̃rtũ p̃tor. Putãt nõnulli nihil itereſſe ſi q̃s dixerit q̃rto pretor et q̃rtũ p̃tor: et ſic de aliis. ſ; magna. eſt certe dr̃a. Vt. M. Varro teſtis ẽ. nã q̃rto p̃tor locũ ſignificat: tres ãn factos. q̃rtũ vo deſignat tp̃s. Caue igitur diligẽter ne ꝑperã hĩſce varis rõnibꝰ. ne q̃d cõtra veterũ atq; eloquẽtium morẽ cõſuetudinẽq; faciãmꝰ. quare tertiũ cõſul ac tertio cõſul nõ idẽ ſignificat

.ccvi. Ruri eſſe

Sz ne plura iã ſequar nã iſinita pene eiuſmodi p̃cipi paſſunt. id tene memoria ꝙ nõ rure eẽ ſ; ruri eẽ dicimus qḋ cũ Feſtꝰ põpeius affirmat tũ terẽtius cõprobat. Ait enim ruri ſe cõtinebat. Quãobrẽ ſtiq̃ reliqua ſĩe paucis expediamꝰ. Nã cũ ꝓ cũſtituẽdis epiſtolis hec potiſſimũ attigerimꝰ. ſi ſolutationis formulaz ac regulam iduũ nonarũ kalendarũ obſeruationem patefeceri i. iure huic ꝓuo. iſtituto finẽ ac modũ ſtatuemus

ccvii. Vale et Salue Vale igitur ac ſalue verba ꝓ. M. Varrõis et oĩm doctiſſimorũ virorũ ſentẽtia idẽ ſignificare videntur. q̃bꝰ nos alias i ſalutando alias i execrando vtim̃: ex quo et terẽ. illud eſt. Valeant q̃ iter nos diſſolũdũ volũt ac cupiũt

in oretiis quoqꝫ et q̄ mortaliū vita deceſſerūt:q̄b⁹ nul
lam huiuſce lucis optare ſalutē poſſum⁹:nōnūq̄ va-
le dicim⁹.et veteres quondā eiſdē idē verbū ꝑ more di
cebant q̄ſi nil ampli⁹ vinctib⁹ ſibi cū mortuis futurū
eēt:et īppetuū iam ab eorū aſpectu diſcederēt.nā neqꝫ
valēt iſti neqꝫ ſerui eē pñt.ob eādē rem addūt nōnulli
bn̄ feliciterqꝫ aduerbia.ip̄is vale i ſine dicere cōſueui
m⁹ abſqꝫ vlla aduerbii acceſſiōe.ꝓīde ac amicis vite
ſalutē ac felicitatem exoptem⁹.q̄d igitur vale ſibi que
rat quoue iſto pacto vtendum ſit noſce

cc.viii. Dico tibi ſalutē.iubeo te ſaluere

Pro ſaluto aūt plerūqꝫ nos dicim⁹ ſalutē dico.et ſiq̄
ſalutore cupim⁹ dtō caſu aptiſſīe appoſuerim⁹.vt.vale
et ceſari dic ſalutē.alia quoqꝫ erit ſalutādi rō.vt iube
ſcipionē ſaluere.q̄d ſcipionē ſaluta.nā iſte mod⁹ vi q̄
daꝫ deſiderii cōtinet.et ꝑ antiquorū more et cōſuetudi
nē īfinitiuus modus i aliū tranſmutatur vt iubeo te
ſaluere.i.ſalue.iubeo te gaudere pro gaude.

ccix. Meo noīe vel meis verbis ꝑ mea ex ꝑte

Quod vero ex mea ꝑte dicūt.multo q̄dē ornati⁹ dici-
tur vel meo noīe/vel meis verbi. ccx. de kalendis/
nonis/et idibus. Quotā aūt cuiuſcūqꝫ menſis
diem velim⁹ itelligere/kalendis/nonis/idibuſue no-
tam⁹ neqꝫ q̄d illi ſibi velint nūc explicare cōſiliū ē.ſꝫ
quo pacto dicam⁹ ſingulorū mēſiū dies et quō ab eis
noiationē ſuſcipiāt q̄pobrē itelligēdū ē ip̄is primū cu
iuſqꝫ mēſis diem kalēdarū appellatiōe vocari/ ſcd̄m
q̄s dies nonarū cōſtituitur.et i aliis q̄dē mēſib⁹ ſeptia
luce.Martio/maio/iulio/octobri.i aliis aūt q̄nta ia-
nuari/februario/aprili/iunio/auguſto/ſeptēbri/nouē

bri/decẽbri. atqȝ oẽs hi dies q̄ kalẽdas et nonas inter-
ceſſerit nonarũ cognoiatõe cẽſeẽt. Ubi et nũerũ meminerimus ac nonas ipas et iſte ablatõ cõſtruũtur hẽ actõ. ſȝ i
ternũerãdũ e ꝑpoſtero Utemur ordie. et nonarũ diẽ con
nũerabim⁹ at nonis epactis ꝓprias octo dies id quo
qȝ i quolibet mẽſe idũũ ſiliter cognoiatõe ſignificabi
m⁹. ſȝ pari rõe tũ ordis tũ ãnũeratõis reliquos vero
ei⁹ mẽſis quotquot ſupfuerit dies kalẽdarũ appella
tiõe notabim⁹ q̄ futuri ꝓximi ſũt mẽſis neqȝ ordis ne
qȝ ãnũeratiõis rõe imutata. ad id eẽ exẽplo illuſtrãdũ
ẽ. ſitqȝ martiu⁹ nobis exẽplo cui⁹ curricula vno ac tri
geſimo die cõſtituitur. pria itaqȝ dies kalẽde erũt martii
ſcda ſexto nonas martii. tertia. v. nonas. q̈rta. iiii. no
nas. q̈nta. iii. nonas. ſexta. nõ dr. ii. nonas. ſȝ pridie nõ
nas et ita de idib⁹ atqȝ kalẽdis. ſeptia dies none erũt
martii. octaua. viii. id⁹ martii. nona. vii. id⁹ martii. de
cia. vi. idus martii. vndecia. v. id⁹ duodecia. iiii. id. tride
cia. iii. id. q̈rtadecia pridie idus. q̈ntadecia. idus erunt
martii. ſedecia. xvii. kalẽdis apris. q̄m is mẽſis ꝓxie
ſeqtur. deciaſeptia. xvi. kalẽdis aprilis. deciaoctaua. xv
kal. deciamona. xiiii. kal. vigeſima. xiii. kal. vigeſima
pria. xii. kal. vigeſimaſcda. xi. kalẽ. vigeſimatertia. x.
kal. vigeſimaq̈rta. ix. kal. vigeſimaquita. viii. kal. vi
geſimaſexta. vii. kal. vigeſimaſeptia. vi. ka. vigeſima
octaua. v. kal. vigeſimanona. iiii. kalẽ. trigeſima. iii.
kal. trigeſimapria et nouiſſima pdie kalẽdis. aprilis
In ceteris oibus eadẽ ſeruanda ẽ rõ dierũ: Dierum
aũt nũerus haud te lateat q̄ in prõptu eſt oibus.

cxxi. Pridie/kalẽdas/pridie nonas pridie idus.
Pridie aũt kalẽdas/pdie nonas/pridie idus dr. et ſi

gnificat. Vetuſtiſſimi dicebant die priſtini p aduerbio
qđ ſignificat die priſtino. et ſic ꝑuenuſto more diecra-
ſtini et diequinti/et die quinto. ſimiliter p aduerbio. Verū
nos priſcā nimis et horridiorē vetuſtatē vbiqꝫ fuge
re ac vitare debem⁹. ac tū et p̄clarē ceſar p̄cipe ſolebat. tā
q̄ ſcopulū ſic fugiendū eē īauditū atqꝫ īſolēs v̄bū. pro
grtis aūt mēſiū recti⁹ poceſſiua noia ſinpretum⁹. Vt pro
kalēdis martii. ſic venuſtiꝰ diperim⁹ kalēdas marti
as/et ita apriles/maias/iunias/iulias/ac quītiles/
auguſtas ſeu ſeptiles/ſeptēbrias. et ita ianuarias fe
bruarias. q̄ aūt ī kalēdis/nonis idibuſqꝫ ablātō caſu
iūgim⁹ idē poſſumus ī accm̄ trāſferre et ad ꝑponere. ſꝫ
id ſignificat tp̄s fere diuturnū. Vt ad decimū kalēdā
februarii dediſti ad me litteras. ego vero ad octauum
idus ianuarias ad te ſcripſerā. hec eīm vi tp̄is vehe-
mētiorem hoc poſterius: Op̄is peroratio.

Me igit᷑ p̄lā ſcribā. hec mihi ſe ē ī ꝑn̄tiarū obtulerūt.
q̄ auocatu digniora viſa ſūt. q̄qꝫ tibi multoꝑlus for-
taſſe cūducēt q̄ eorū p̄cepciōes. q̄ caſdē et epiſtolis et
orōnibus tribuūt partes quorū peritus crip ēcd⁹ ē error
atqꝫ ita ſenciēdū vt ī lrīs tp̄is ad te cōcīne deſuerideqꝫ
ꝑſcribamus. ac nrām ſuaꝫ atqꝫ mēcē q̄ commodiſſime
apiamus qđ cū hec diligēter tenueris ex infinito pe-
ne rerū nūero/alia q̄dā nō minus fortaſſe vtilia. ſed
multo grauiora ſubnectā. Quā orbē vt facis cupidiſ-
ſime ſtudia lrārū cōplectere. atqꝫ ea q̄ īdies aſſeque-
ris. ad exercitationem accōmoda. Vale.

Auguſtini dati. Senēſis oratoris primarii. Iſa-
gogicus libellus in eloqutiōis p̄cepta expliciti eſt.